Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи оргзн («СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

62 (4503) | ШИНАРДИ, 25 МАЙ, 1971 | Мах 2 кеп. | Газета арадувл 1923 шера денз

КУЛЬТУРА БОЛХЛОЙ ЛОАРХIАМЕ ДЕКХАР

КПСС XXIV съезда материалаш берригача наха дIайовзийтарца а уж кхоачашъяра къахьегамхой оарцагIбахарца а дувззденна доккхий декхараш латт культпросветучрежденешта хьалхашка.

Вай республике дукха я цу бехктокхамеча декхарех дика лоархIаю культура учрежденей коллективаш. Масала, хьаэцаргда вай Ведана района Эластанжера культура ЦIа. Цига дика кийчъяьй Кирова цIерагIча колхоза а ерригача района а социалистически декхарех йола «КПСС XXIV съезда решнеш кхоачашъергья» яха стендаш. Наьха теркам чIоагIа тIаозаш я «1971—1975 шерашка мишта дегIабоагIаргба Кирова цIерагIча колхоза боахам» яха стенд а. Цул совгIа, культура Шен коллективо КПСС XXIV съезда решенеш дIайовзийт. юртарча вайнахъа кхалнаха юкъе, дина духьал, хьалха латта опыт дIайовзийтара балхаш лу.

ХIара денна, балхах мукъа йолча хана дукха нах гуллу культура ЦIагIа. Цига ю тематически сайренаш, каст-каста лекцеш еш тайп-тайпарча темаех беседаш ю. Дукха къахьег культура Шен коллективо парте дош нахага дIакхоачадара, юртбоахама къахьегамхошка культурно салаIийтара. Культура Шен агитбригада шийн сакъердаме программа дIа па йовзийташ цхьаккха а производственни участок йицаяц Кирова цIерагIча колхозе.

Шоашта хьалхашка латтача декхарех дика лоархIабу Сунженски района Ассински культура Шен болхлой а. Съезда решенеш ювцаш тематически сайренаш ю цар. Съезда хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара района колхозашка де лерхIара белгалдаьчох дувцаш плакаташ, стендаш, диаграммаш кийчъяьй бригадашкеи фермашкеи, гойтара агитаци вIаштIехьяьккхай. ХIаьта парте XXIV съезда решенеш мишта кхоачашъю дувцаш беседаш ю, лекцеш еш. Ассински культура Шен агитбригада каст-каста хул района колхозий къахьегамхой болча.

Цу тайппара дика вIаштIехьбаьккхаб культпросветучрежденей болх Наурски, МалгIабика районий цхьаццайолча клубашка, культура Шеношка.

Бакъда массанахьа а дац гIулакх иштта дика. Цхьайолча культура учрежденеша лертIа вIаштIехьбаьккхабац ийслагIа пятилетка кхоачашъяра яьржача социалистически яхье хьалха латтарий опыт дIайоаржаяра. КПСС XXIV съезда решенешта пропаганда яра болх. Къахьегамхошта съезда материалаш дIайовзийташ сайренаш яц, асала я гойтара агитаци, къахьегамхошта, бахача наха халданза культурни гIулакх дац. Хьаэцаргья вай Наьсарен район. БурокIаларча, Яндарерча, ГIаьзе - Коара клубаша геттара эсала бу болх. Цу юртий исполкомаша гIо дац клубашта, царгара доагIар хьадехац. Цудухьа цу клубашка тематически сайренаш, устни журналаш, диспуташ чакхъяхара, гойтара агитаци вIаштIехьъяккхара хIама дац. Кхы дикагIа латтац художественни самодеятельность вIаштIехьъяккхара гIулакх а.

Волча хьала тIа я цу района цхьайолча кхыча юртий клубаш а. Масала, Яндарерча клубе гойтара агитации художественни самодеятельности йоацаш я. Батирхоцца цхьаккха а тайпара кхетама болх бац, школашца бувзам лоаттабац.

ЛертIа вIаштIехьбаьккхабац из болх Шаьла, Гудермеса, Советски районашкарча цхьайолча культпросветучрежденешка а. Шенхаштта тоале деза из гIулакх.

Культура учрежденей керттера декхар да хIана фермашка, бригадашка съезда решенешта пропаганда яр. Наьха бIарг тIаоттаргболча хьалтоха деза дика кийчдаь стендаш, плакаташ, лозунгаш. Нах бахача моттигашка, производства хIара участке лекцеш, беседаш е еза. Съезда решенеш наха дIайовзийтара, уж толамца кхоачашъе къахьегамхой оарцагIбахаре, социалистически декхараш кхоачашдеча карагIдийнараш дIакхайкадара, наха культурни гIулакх дара ерригача дикагIйолча формаех пайда эца беза культпросветучрежденей болхлоша.

Дукха торонаш я агитбригадай а. Цар программашта юкъе хила еза хIоарга чулоацам бола лекцеш, самодеятельни артистий концерташ. Цар белх тIаберзабаь хила беза хIара сага съезда решенеш шерра дIайовзийтара, ихе шера план ханал хьалха кхоачашъе уж оарцагIбахара, яьржача яхье шийн-шийн моттиг лаха хIара къахьегамхочунна гIо дара.

Наха юкъе беча балха йола юкхьанцарча партийни организацей гIончаш я культпросветучрежденеш. Цудухьа даим цар балхага бIарглокхаш, эшшача новкъостал деш, лостам луш хила еза партийни комитеташ, цехови, отделеней партийни организацеш. Культурно - просветительни болх тоабара юкъеоза еза профсоюзнии комсомольскии организацеш.

«Парте планаш—тха планаш!» яхача девизагIа болх бу хIанз вай республика къахьегамхоша. Долче, республика культура учрежденей сий дола декхар да, ерригача формаех бизза пайда а эцаш, парте белгалдаь декхараш наха дIадовзийтар а уж кхоачашдара берригa къахьегамхой оарцагIбахар а.

ЛаьрхIачул совгIа— 25 эзар тонн

Пятилетка хьалхарча шера план ханал дуккха хьалха кхоачашъяра москвичашен Октябрьски революце орден лелаеча «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьтахошеи дIайолаяь патриотически инициатива дог раьза хинна хьаллаьцай «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Шоай торонашка а хьежа керда социалистически декхараш тIайийцад цар. Мехкдаьттеи гази яккхара укх шера план ханал дуккха хьалха кхоачашъеш планал совгIа даккха лерхIа «Iаьржа дошув» 25 эзар тонни, газ 1 миллион совгIа кубически метри я. Хьадоаккхача мехкдаьттагеи газагеи дIабода мах лохбара а планал совгIа продукцена реализаци яра а чотах паччахьалкхенна планал совгIа 150 эзар сом пайда бе дош денна мехкдаьттахоша. Къахьегама овсарле 0,5 процент лакхъергья. Духхьал укх шера кхое лерхIа электроэнерги 400 эзар киловатт сахьат да. Уж декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа а лоацаш, мехкдаьттеи гази йоаккхача управлене рационализатороша кийч а яь производствана юкъе хьоргья 46 эзар сом пайда бергбола рационализаторски предложенеш. Планах лаьрхIачул совгIа капитальни ремонт ергъя шин мехкдаьтта скважинана. Цахаддаш шефски новкъостал дергда шоаш шефал деча Кирова цIерагIча колхоза.

Социалистически декхараш «Сунжанефть» НГДУ болхлой собране дийца а дийца масса ва раьза а волаш тIаийцад.

БЕХКТОКХАМЕ ДЕНОШ

Урус-Мартана района «Гойтинский» совхоза кхаш леладераша укх шера 2000 гектара тIа гурахь дийна ялат, 400 гектара тIа ялатан 525 силосан лаьрхIа йийна хьажкIаш, 420 гектара тIара шекара свекла лелае езаш ба. Лакха да цар укх шера тIаийца социалистически декхараш а. Иштта план 26 йолча хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 31 центнер хьажкIаш, 24 центнер кIа чуда лерхI цар.

Уж декхараш кхоачашдара дIадахача шера гурахь денз лард йоллаш ба совхоза къахьегамхой. 420 тонн минеральни 3507 тонн органически удобренеш а йохкаш бIаьсти юв культураш дIаекъоастадаь хинна дерригa лаьтта аьхар. ХIаьта бIаьстан юххье тIоадал дIакъайлар. Оасар тIадаьтча макха а баьккха, планировка яь лаьтта нийсдир, культураш дIаелехьа тIеххьара культиваци чакхйоаккхаш кхы а 1718 центнер минеральни удобрени а йилла дIайийра ерригa культураш. Уж дIайийначул тIехьагIа лаьттанцара тIоадал дIакъайлар.

Къаьстта дика чакхдаьхар уж балхаш Ленина орден лелаеча Зелимханов Вахас кулгалдеча № 2 йолча коммунистически къахьегама бригада болхлоша. Цудухьа дика тIа а яьнна лакхлуш йоагIа юртбоахама культураш.

ХIанз берригa низ тIабахийта кхашка къахьегаш ба бригада механизатораш.

— Дика тIаьннай гурахь а бIаьсти а дIайийна ерригa культураш. Цхьабакъда хIанз царна эша гIулакх ца дой дов мег кхаш леладераша хьийга къа. Цудухьа мамогга дукхагIа хийн дилла, оасари дIайийнача культураштa зе деча хIамаштеи дукхьала молхаш тоха еза, — йоах совхоза керттерча агронома Манцаев Iаднана.

Гурахь дIадийнача ялата химически оасар даь чакхбьннаб кхаш леладераш. ХIаьта шекара свекла йолча 420 гектара тIа кхашка «лошка» яхача лазара духьала дохьаж техад цар. ХIанз дийнахь а бус а ца социйташ ДДН-45 марках йолча догIан хьисапе хий деттача установкашца шин сменагIа хий тохаш ба боахама механизатораш. 1225 гектар лаьтта да совхозе хий дуллаш. Цох ши бIаь гектар мара йисаяц хий ца дуллаш. Хий диллачул тIехьагIа лаьттан тIахула чкъор дохадара тIоадал дIакъовлара, йоархIаш дIаяхара культиваци чакхйоаккхаш механизатороша бIаьсти культураш дIайийнача кхашка. ХIанзале нийс бIаь гектара культиваци яь баьнаб уж.

Механизатораштa юкъе къаьстта дика болх беш ба шоллагIча бригадера трактористаш вежарий ЗакриевгIар Iусьми Хьасании. Шоай сменни заданеш 150—160 процент кхоачаш ца еш дн дIадахийтац цар.

Иштта хьинаре къахьег шоллагIча бригадана юкъейоагIача звено кулгалхочо, вай республика Лакхехьарча Совета депутата механизатора Исраилова Халипата а, Арсомирзоев Абдул-ВахIида а.

Кхашка балхаш дешшехь а механизатораша кийчъю юртбоахама культураш чуэца техника а. Ерригa комбайнаш, косилкаш эшшача хана араяха йиш я.

Де дезаш дукха балхаш да баьцадаараш кхедерий а. 80 гектара тIа помидораш, нарсаш, кабуц кхее езаш ба уж укх шера. Уж дика тIаьннай. ХIанз берригa теркам оасар дара тIабахийта къахьегаш ба баьцадаараш кхедераш. Шоай кхашка оасар даь яьннай СССР Лакхехьарча Совета депутата Шамилева Зинай звено.

Укх деношка ялаташ а баьцадаараш а хьувкъаде гIерташ иштта къахьегаш ба «Гойтинский» совхоза къахьегамхой.

Х. МАГОМЕДОВ.

ХАЛКЪО ХАРЖА ОТТАБАЬРАШ

Дукха харжархой гулбеннабар укх деношка Наурски районни культура ЦIагIа. Уж баьхкабар № 880 йолча Наурски хоржамий округе гIолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат яьча «Советская Россия» яхача комсаш лелаеча совхоза бригадирана Писковацкая Зинаида Сергеевнаца вIашагIкхета.

Доверенни болча наха хоадамболаш дийцар депутаталла оттаяьча кандидата биографехи цун къахьегама наькъахи. Нов. Писковацкаяс кулгалду комсий бригада шоай совхозе меттал ерригача Наурски районе лакха хьокхамаш дахарах белгалъяьнна я.

Доверенни болча наха шевар тIахьийхар 13 июне Писковацкая Зинаида Сергеевна РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжара кхаж тасса.

Цул тIехьагIа харжархоша кандидата наказаш телаш къамаьлаш дир укхаза.

Собрани чакхйоалаш иштта шийн сий дарах харжархошта дег тIара баркал аьлар нов. Писковацкаяс.

* * *

№ 881 йолча Урус-Мартановски хоржама округе чуйоагIача предприятей, совхозий, учрежденей къахьегамхой вIашагIкхийттар районни культура ЦIагIа шоаш цу округе гIолла депутаталла харжа кандидат ваьча КПСС Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIча секретараца Вахаев Висий Рамзанаца.

Трибуна тIа бувлаш къамаьл даьча доверенни болча наха белгалдаьккхар нов. Вахаева дуккхача хана дениз республика советски партийни органашка хьинаре къахьегалга. Шоай кандидата депутатски декхараш тешшаме кхоачашдергхиларах дог тийша болга хьаккхайкадир цар.

Шоай къахьегама а вахара а хьашташ тоадарах дола дукха наказаш тийлар харжархоша кандидата.

Гулбеннараша раьза хинна тIоараш а детташ тIаийцар трибуна тIа ваьнна Р. В. Вахаев. Харжархой иштта шийх тешам бенна хиларах чIоагIа баркал оал цо гулбеннараштa. Цо дош лу царна халкъа гIулакха шийн низ кхоберг ца хиларах.

* * *

Массехк бIаь харжархо гулбеннавар укх деношка Ножай-Юрта районни культура ЦIагIа № 882 йолча Шалински хоржамий округе гIолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа оттаваьча Нохч-ГIалгIай филармоне артистаца Эсамбаев Iалийсултана Махьмудаца вIашагIкхета.

ЧIоагIа шоай кандидатах тешам беннеи цун талантах доккхал деши шоаш хилар хьагойташ дар доверенни болча наха укхаза дийцар. нов. Эсамбаев деррига дунен а вай мехка а артистий конкурсай лауреат ва. Вай дуккхача союзнии автономнии республикай халкъа артист яха цIи еннай цунна, Къахьегама Цlеча Байракха орден еннай цунна.

Кандидата наказаш делар харжархоша. Цул тIехьагIа къамаьл даьча нов. Эсамбаева гулбеннараштa тешам белар харжархой наказаш кхоачашдара ше низ кхоберг ца хиларах, халкъа хьашташ кхоачашделга эггара сийдолашагIа дола гIулакх ше лерхIилга.

ФОТОРЕПОРТАЖ

«ДОШО ХЬОАСА»

Наурски района «Терский» совхоз дуккхача доакъоех латта боахам ба, хIаьта цун эггара лоархIамегIа дола дакъа—хьайбаш леладар. Къаьстта дукха да совхозе жа — 54 эзар. ХIанз лоархIаме ха хьатIаэттай совхозе — жа ларга болабеннаб. ПланагIа паччахьалкхенна 250 тонн тха дIадала дезаш я совхоза коллектив, хIаьта из укхаза дуккха а дукхагIа дохка лерхI — 270 тонн.

Мишта вIаштIехьбаьккхаб укхаза жа лоргарий болх, фу ду хьадаьккха тха деррига а паччахьалкхенга дIакхачийтара?

...«Терский» совхоза шоллагIа отделени. Укхаза деррига а 14 Iул да, вешта аьлча 12700 устагIа ба ларга безар. Отделене управляющи волча Калоев Iусмана Аслангаре тхона дувц: жа ларга тхо доладенна кхоалагIа ди да, тахан лоргар кхоалагIа Iул да. ХIара денна 740 устагIа бола Iул ларга вIаштIехьдоал тха. Верригa а 18 саг ва жа лоргаш.

ЛоархIаме декхараш да отделене коллективана хьалхашка латтараш. ПланагIа хIара устагIанна тIера 4,6 килограмм тха даккха деза, хIаьта тIаийцача социалистически декхарашка хьежача кхы а дукхагIа — 5 килограмм. Шоай дош кхоачашде вIаштIехьдаргда аьнна хет укхазарча къахьегамхошта. Мичара бенаб из тешам?

Ховш ма дарра Октябрьски революце орден лелаеча «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахоша вай республика къахьегамхошка кхайкарал даьд ийслагIча пятилетка хьалхара шу къахьегама толамашца чакхдаккхара тIахьехаш. Дегаш раьза а долаш тIаийцад из кхайкарал шоллагIча отделене къахьегамхоша. Жа ларга доладалехьа укхаза хьайийлла партийни собрани хилар. Коммунисташа а, парте боацараша а белгалдир цига дикача хьалашка жа Iангара дахар, царна тоъал доакъар хиналга. Цудухьа, нагахьа санна дIадахача шера паччахьалкхенга дехка дукхагIа дола тха шоллагIча классах хиннадале, укх шера из цхьоалагIча классах хила дезаш да. Иштта цу собране оттайир жа ларгара график, дIайовзийтар социалистически яхьа бокъонаш. Грозненски мехкдаьттахоша даь кхайкарал хьал а лаьца планагIа 22 дийнахь бе беза болх, 18 дийнахь йистебаккха лаьрхIад укхаза.

Отделене жа лорга пункт. КIир теха, басар хьекха, эшаш дола балхаш даь дика кийчдаьд из чуйола цхьа бIаь метр совгIа дола отар. Цу чу шин рядах латт дIаьхха истолаш — цу истолаш тIа жа лоргаш ва 17 саг. ХIаьта царна гаьна воаццаш гуш ва цхьа шийн тайпара устагIа лоргаш воалла Гунашев Сулейма. Сулейма шоай совхозеи районеи меттал Къилбаседа Кавказе а цIи хеза ва. 1969 шера Краснодаре хиннача жа лоргарий яхье хьалхара моттиг яьккхар говзача специалиста.

Иштта белгалвоал из укх деношка а. Нагахьа санна кхыболча жа лоргараша дийнахь эггара дукхагIа лоргачо 60—70 устагIа лорге С. Гунашева 100 устагIа лорг. Из толам баккха цун вIаштIехьдоал жа ларгара прогрессивни оренбургски метод йизза караерзаярах. Цхьабакъда, отделене кулгалхоша тхона жоп ца луш цхьа хаттар дисар. Иштта пайдане, дика йола из метод кхыча жа лоргархошта дIа хIана йовзийтаяц, царга кара хIана ерзаяйтаяц? Массане а цу методах жа лоргаре из бехктокхаме кампани 10—12 дийнахь чакхъяккха вIаштIехьа ма даргдарий.

Говзал лакха йолаш ба укхазара кхыбола болхлой а. Массехк шера жа лорграш ба Кубачев Iаддал, Умарова Зара, Демилханова Шура, Подобреева Мария. НормагIа хьежача 27 устагIа ларга безача цар хIаране дийнахь 50—60 устагIа лорг.

Ховш да мел лоархIаме да хьадаьккхача тхана нийса классировка яр. Цудухьа из бехктокхаме декхар кхоачашде укхаза оттаяьй дуккхача шерашка цу балха тIа йола Карпова Надежда. Шийн болх барал совгIа, шийна гIо деш болча Дергизова Яхийна, Делимханова ХIижана дIайовзийт цо шийн говзал, царех классировщикаш бе гIерт. — Классировщика болх дукха хIама ха дезаш болх бац аьна хета тарлу, — йоах Н. Карпова, — бакъда, из гIулакх ца довзар из кхоачашде дIаоттавича цо совхоза а, паччахьалкхенна а зе де тарлу. Бакъда, Яхеи ХIижани тIадоагIача шера хийцца из болх бе ховш хургба.

Къахьегама овсарле лакха йолаш къахьег укхаза тхах тюкаш еча Кубачева Набихьата, Хабизаева Архьамата, Магомаев Махьмада, тха озаш йолча Ткачук Валентинас, маркировщика Хамбулатов Рамзана, кхычар.

Тхо укхаза долаш чакхдаьлар балха ди. Жа лоргараша хIама дуаше а, отделене бухгалтер йолча Ткачук Валентинас балха итогаш йир. Цул тIехьагIа жа лоргача пунктана юххе доаллача хьокхамий Доска тIа уж дIаязъеттар В. Ткачуки А. Калоеви. Гучадаьлар дIадахача деношка санна, хьалхара моттиг Гунашев Сулейма яьккхалга. Берригаш раьза а болаш цунна дIалу «Социалистически яхье хьалха ваьначоа» аьнна тIаяздаь цIе вымпел. Белгалбоаккх шоллагIа моттиг яьккха Подобреева Марийи кхоалагIа моттиг яьккха Кубачев Iаддали.

Хьокхамий Доска тIа хьежача хIара жа лоргархочоа ховргда ше масса устагIа лергаб, цох шийна мел ахча «хургда»— цу гIулакхо болхлой къахьегама овсарле лакхъю. Дика вIаштIехьъяккхай укхаза гойтара агитаци. Укхаза хьалтеха доаллача плакато хоам бу планагIа отделени паччахьалкхенга 60 тонни 275 килограмми тха дохка декхарийла йолга, хIаьта тIаийцача социалистически декхара из шифра 65 тонни 616 килограмми хила езалга а.

Из дош кхоачашдара хIанз эггара лоархIамегIа дар да хIара лорграш бола устагIа цIена ларгар, цун тIа тха ца дитар. Укхаза хьалтеха доаллача плакато ма яххара совхозе хIара лоргача устагIан тIа 100 грамм дусе ерригача совхозе довр 5 тони тха да, вешта аьлча 20 эзар сом зе хул боахама.

Из дика кхета а деш, къахьегама овсарле лакхъенна, дика къахьег «Терский» совхоза жа лоргараша.

А. ГАДАБОРЩЕВ.

СУРТА ТIА: (лакхехьа), отделене дикагIа бола жа лоргараш С. Гунашев, У. Закашев, З. Умарова, П. Подобреева, А. Кубачев, Ш. Демилханова, (лохехьа) маркировщик Р. Хамбулатов.

С. Хакиева сурташ.

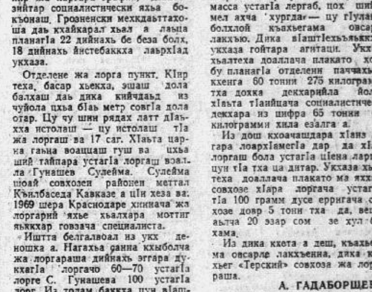

ИТОГОВИ ЗАНЯТЕШ ДИКА ЧАКХЪЯХА

МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА УНИВЕРСИТЕТЕ ДЕШАРАШ

Экзаменаш дика дIателар КПСС Грозненски горкомерча марксизма-ленинизма сайрийнарча университета Гудермесски отделене партийно-боахама актива факультета кхоалагIча, тIеххьарча, курсе деша багIараш. Царех дуккха а дукхагIа бараша цIенхаштта къахьийгад тайп-тайпарча темаех йола рефераташ язъяра.

Первоисточникаш бокъонца Iомаяро, литературах пайда эцаро, тема кIоаргга кхетаяро В. М. Письменовна, «Гудермесмежрайгаз» треста управляющена, В. А. Вареласа, № 1 йолча юкъерча школа директора, Л. Х. Чтиевна, локомотивни депо машиниста, Г. А. Кучинскаянеи Н. П. Полестяненеи, Орджоникидзевски машиннаькъа транспорта техникума Гудермесски филиала преподавателашта, Н. И. Нестеренкона, городской юридически консультаце адвоката новкъостал даьд философех «тIехдика» балхаш язде.

Деша баьгIачар моттигерча материалех пайда а эцаш дика чулоацам болаш йола рефераташ язъяьй промышленноста экономиках. ЧIоагIа лоархIаме ба тIехдика а лаьрхIа тIаийца Г. А. Кучинскаяс язбаь «Капитальни вложеней эффективность а къаман доход лакхъяларан из дIа-юха екъаран цо ю влияни а» яха болх.

КхоалагIа курс чакхйоаккхараша социализма политически экономех тIеххьара экзамен дIаелар 20 мае. Марксизма-ленинизма сайрийнара университет йистейоаккхаш барех дукхагIчар цига а хьахьеххар дешарех шоаш дика кхийтта хилар. Верригa цига дийша ваьннав 55 саг. Лакхера политически образовани йистеяккхараштa дипломаш дIалургда укх деношка.

А. СУМКИН.

МАССАНЕ ДАКЪА А ЛОАЦАШ

Укх деношка итогови заняти хилар. Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене производственно-технологически комплектаце юккъанцарча парторганизаце шоллагIча шера дешара «Политически экономе» кружоке.

Тха партийни организаци бащха йоккха яц — цун мугIараштa юкъе ва КПСС 41 члени парте членалла цхьа кандидати. Царех 12 саг политически экономе кружоке дешаш вар. хIаьта образоване боарам экономика проблемаш Iомаярга дIакхоачаш боаца коммунисташ, комсомольцаш, общественникаш текущи политика кружокашка дешаш бар. Управлене коммунисташа цIенхаштта уйла тIайохийтар занятеш кийчъяра, марксизма-ленинизма первоисточникех пайда а эцаш. КПСС Заводской райкомо могадарах 12 апреле заняти йир парте XXIV съезда материалаш Iомаяра.

Дешара шера а итогови занятешка а шоаш экономика проблемаш кхетаеш а В. И. Ленина балхаш кIоаргга довзаш а хилар хьахьеккхар — коммунисташа нн. П. М. Чучина, Б. М. Мостовая, В. К. Коломийцева, Л. П. Батаева, Ф. М. Викторова, дуккхача кхычар.

Цу коммунисташа болхлошта хьалхашка выступленеш яьй парте XXIV съезда решенеши 1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера плани дIайовзийташ. Итогови занятешка коммунисташа дийцар деша вагIача хIаране заняте темана конспект оттаянза а итогови занятеш йолча хана бIарччача дешара шера шоаш хьийгача къин хьокхам хургболаш уж йоазош дIателанза а дарг ца хилар.

Шеко яц, УПТК партийни организаце партийни образоване система ерригача звеньяшка дешар дика чекхдоаккхаргхиларах.

Х. КОСТОЕВ,
Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене «Грозстройкомплект» контора инженер, пропагандист.

ДОТТАГIАЛА БОККХА НИЗ

МАХАЧКАЛА. Шу хьалхагIа. Дагестане мохк агарах хинна зенаш дIададахара леламца дувзаденна долча дешашка хьежай КПСС Дагестански обкоми республика Министрий Совети.

Цу цхьан шера дукха хIама даьд КПСС ЦК. СССР Министрий Совето. Российски Федераце правительства новкъостал дар бахьан долаш. Тхов кIийле йоацаш биса дезал ханна кийчдаьча, тоадаьча, керда хьалдаьча цIеношка дIатарбаьб. Мохк оагабарах зулам даьннача городашкеи юрташкеи шера паччахьалкхен чотах хьалдаьд 160 эзар квадратни метр чуIе моттиг йола цIеношь, 8500 дешархочоа моттиг йола школаш, 1960 моттиг йола берий учреждениеш.

Цу дерригача хIамашта юкъе доккха дакъа лаьцад вежарашха йолча союзни республикаша, краяша, областаша, йоккхийча промышленни центраша, Нохч-ГIалгIайчен, Черсий-Балкхарой, Марийски, Мордовски, Къилбаседа-ХIирий, Чувашски, Коми автономни республикай къахьегамхоша. Мохк оагабарах хинна зенаш дIадоахача доккха новкъостал даьд мехкарча 75 вузеи техникумеи студенчески отрядаша.

Укх шера шоаза дукхагIа хьалде лерхI чуIе цIенош, школаш, тикаш, столовеш, клубий зданеш. Графикал хьалха бувлаш балхаш ду вежарашха йолча республикай гIишлошъераша.

А. ПУТЕРБРОТ.
(ТАСС).

СОВЕТАШКА—ХАЛКЪА ДИКАГІБОЛА ВИКАЛАШ

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совете деча хоржамашта йолча окружной хоржамий комиссешка

(Чакхдоалар. Долалур № 61 йолча газета тІа).

Чахкиев Алсабика Осман, 1913 шера ваьв, Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела заместитель, КПСС член, город Грозне вах, оттаваьв «Орджоникидзевский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 54 йолча Закан-Юрта хоржама округе гІолла.

Саламова Іадалхьалима Роза, 1927 шера яьй, Нохч - ГІалгІай АССР халкъа тІехьожама Комитета председатель, КПСС член, город Грозне ях, оттаяьй Коатар - Юртарча юкъерча школа коллектива юкъарча собране — № 55 йолча Коатар - Юртарча хоржама округе гІолла.

Гапаева Исраила Малдай, 1932 шера яьй, совхоза болхло, парте яц, Ачхой - Мартан яхача юрта ях, оттаяьй «Новосельский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 56 йолча Новосельски хоржама округе гІолла.

Ахмаева Баксат, 1929 шера яьй, совхоза звеньевая, КПСС член, СаьмуІашка ях, оттаяьй «Самашкинский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 57 йолча СаьмуІашкарча хоржама округе гІолла.

Абдулмуслимова Іаддалвелида Тамара, 1949 шера яьй, колхоза тхьамка леладер, ВЛКСМ член, Белгатой юрта ях,/ оттаяьй Кирова цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 58 йолча Белгатойски хоржама округе гІолла.

Эрзанукаева Шумайсат, 1920 шера яьй, колхоза скотница, парте яц, Дышне-Ведана юрта ях, оттаяьй Ленина цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 59 йолча Ведана хоржама округе гІолла.

Дахаев Дахе Нажа, 1926 шера ваьв, парте райкома хьалхара секретарь, КПСС член, Ведана юрта вах, оттаваьв Орджоникидзе цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 60 йолча Махкетински хоржама округе гІолла.

Юсупов Аюп, 1927 шера ваьв, колхоза шурий - товарни ферма заведующи, КПСС член, Гуни яхача юрта вах, оттаваьв XXII партсъезда цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 61 йолча ШІа-Ведана хоржама округе гІолла.

Гачаев Хьусейн, 1934 шера ваьв, кхаш лелаеча бригада бригадир, КПСС член, Комсомольское яхача юрта вах, оттаваьв «Гудермесский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 72 йолча Брагунски хоржама округе гІолла.

Кириченко Галина Федоровна, 1947 шера яьй, токарь-револьверщик, ВЛКСМ член, городе Гудермесе ях, оттаяьй Гудермесски медицински инструментий завода болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 73 йолча Гудермесски - Заводской хоржама округе гІолла.

Арсаева Махьмада Тамара, 1949 шера яьй, швея-мотористка, ВЛКСМ член, городе Гудермесе ях, оттаяьй Гудермесски городской быткомбината болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 74 йолча Гудермесски хоржама округе гІолла.

Вышкворок Валерий Михайлович, 1943 шера ваьв, слесарь, ВЛКСМ член, городе Гудермесе вах, оттаваьв Къилбаседа-Кавказски машинаькъа Грозненски отделене Гудермесски локомотивни депо болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 75 йолча Деповски хоржама округе гІолла.

Исмаилов Ахьмада Убайда, 1938 шера ваьв, къахьегамхой депутатий Гудермесски городской Совета исполкома председатель, КПСС член, городе Гудермесе вах, оттаваьв Къилбаседа-Кавказски машинаькъа Грозненски отделене наькъа 15-ча дистанце болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерче наьха юкъарча собране — № 76 йолча Железнодорожни хоржама округе гІолла.

Чайкин Анатолий Анатольевич, 1916 шера ваьв, парте Гудермесски горкома хьалхара секретарь, КПСС член, городе Гудермесе вах, оттаваьв «Кавказ» колхоза колхозхой юкъарча собране — № 77 йолча Кошкельдински хоржама округе гІолла.

Абубакаров Измайла Мохьмад, 1929 шера ваьв, парте Нохч-ГІалгІай обкома секретарь, КПСС член, городе Грозне вах, оттаваьв «Степной» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 78 йолча Новогрозненски хоржама округе гІолла.

Хаджимурадова Хули, 1930 шера яьй, колхоза звеньевая, парте яц, Энгель - Юрте ях, оттаяьй «Октябра 40 шу» яхача колхоза колхозхой юкъарча собране — № 79 йолча Суворов-Юртовски хоржама округе гІолла.

Бузуртанов Махьмада Бахьаудин, 1932 шера ваьв, къахьегамхой депутатий МалгІабика городской Совета исполкома председатель, КПСС член, городе МалгІабике вах, оттаваьв «Алханчуртский» яхача откормочни совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 80 йолча Ачалкхерча хоржама округе гІолла.

Коригова Закречун Іайшет, 1943 шера яьй, школа хьехархо, парте яц, городе МалгІабике ях, оттаяьй № 18 йолча МалгІабикерча юкъерча школа коллектива юкъарча собране — № 81 йолча МалгІабикерча хоржама округе гІолла.

Карпцова Таисия Николаевна, 1946 шера яьй, агроном-бригадир, парте яц, Вознесенски станице ях, оттаяьй «Кавказ» колхоза колхозхой юкъарча собране — № 82 йолча Промысловски хоржама округе гІолла.

Санько Давыд Прокофьевич, 1918 шера ваьв, парте МалгІабика горкома хьалхара секретарь, КПСС член, городе МалгІабике вах, оттаваьв «Ингушский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 83 йолча Пседахски хоржама округе гІолла.

Филипченко Ольга Александровна, 1948 шера яьй, цеха оператор, ВЛКСМ член, городе МалгІабике ях, оттаяьй «Малгобекнефть» мехкдаьттен газ йоаккхача управлене тІоаношка даалени лоаттаеча предприяте болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 84 йолча Чкаловски хоржама округе гІолла.

Титухина Надежда Ивановна, 1947 шера яьй, комсаш лелаеча совхоза бригадир, ВЛКСМ член, Алпатово яхача поселке ях, оттаяьй «Наурский» яхача комсаш лелаеча совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 98 йолча Алпатовски хоржама округе гІолла.

Килоева Люба, 1942 шера яьй, колхоза доярка, парте яц, Николаевски станице ях, оттаяьй «Красное знамя» яхача колхоза колхозхой юкъарча собране — № 99 йолча Ищерски хоржама округе гІолла.

Лагутин Сергей Михайлович, 1923 шера ваьв, Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Советерча телевиденей радиовещанеи Комитета председатель, КПСС член, городе Грозне вах, оттаваьв «Калиновский» комсаш лелаеча совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 100 йолча Калиновски поселкови хоржама округе гІолла.

Федоров Иван Никитич, 1923 шера ваьв, парте Наурски райкома хьалхара секретарь, КПСС член, Наурски станице вах, оттаваьв Ленина цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 101 йолча Калиновски юрта хоржама округе гІолла.

Бурмистров Константин Дмитриевич, 1926 шера ваьв, Нохч-ГІалгІай АССР прокурор, КПСС член, городе Грозне вах, оттаваьв «Терский» яхача жа лелаеча совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 102 йолча Мекенски хоржама округе гІолла.

Шапошникова Мария Васильевна, 1940 шера яьй, комсаш лелаеча совхоза бригадир, парте яц, Наурски станице ях, оттаяьй Калинина цІерагІча совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 103 йолча Наурски хоржама округе гІолла.

Ахматова Солтмурада Раиса, 1928 шера яьй, Нохч - ГІалгІай АССР советски писателий Союза правлене председатель, КПСС член, городе Грозне ях, оттаяьй Х. Нурадилова цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 104 йолча Беноевски хоржама округе гІолла.

Геримсултанов Джунаид, 1936 шера ваьв, колхоза вокхаргІвола бежа Іу, КПСС член, Замай-Юрта вах, оттаваьв А. Шерипова цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 105 йолча Галайтински хоржама округе гІолла.

Янгульбаев Ахьмада Ваха, 1926 шера ваьв, парте Ножай-Юрта райкома хьалхара секретарь, КПСС член, Ножай-Юрта вах, оттаваьв Гагарина цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 106 йолча Зандакски хоржама округе гІолла.

Алиев Іабдул - ВахІида СаІид, 1947 шера ваьв, колхоза тракторист, ВЛКСМ член, Ножай-Юрта вах, оттаваьв Калинина цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 107 йолча Ножай-Юрта хоржама округе гІолла.

Чараева МидІажа, 1942 шера яьй, колхозхо, парте яц, Энгеной яхача юрта ях, оттаяьй Орджоникидзе цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 108 йолча Саьсана хоржама округе гІолла.

Алатаев Эдилгири, 1926 шера ваьв, колхоза звеньевой, парте вац, Ялхой - Мохк яхача юрта вах, оттаваьв «Заветы Ильича» яхача колхоза колхозхой юкъарча собране — № 109 йолча Ялхой-Мехка хоржама округе гІолла.

Абдуллаев Іаддала Абуязит, 1914 шера ваьв, парте Советски райкома хьалхара секретарь, КПСС член, Советское яхача юрта вах, оттаваьв Ленина цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 110 йолча Асланбек - Шериповски хоржама округе гІолла.

Арсамакова Іаьлий Яха, 1937 шера яьй, колхозхо, парте яц, Итум-Кале ях, оттаяьй XX-ча партийни съезда цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 111 йолча Борзоевски хоржама округе гІолла.

Шамсадов Баудин, 1927 шера ваьв, колхоза вокхаргІвола бежа Іу, парте вац, Йоккха Варанды яхача юрта вах, оттаваьв «Керла вахар» яхача колхоза колхозхой юкъарча собране — № 112 йолча Советски округе гІолла.

Алдамов Хьамида Шарап, 1940 шера ваьв, сомий бешамаш лелаеча бригада бригадир, КПСС член, Мичурина цІерагІча поселке вах, оттаваьв Мичурина цІерагІча совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 122 йолча Алхазуровски хоржама округе гІолла.

Хамидова Абой Тамара, 1932 шера яьй, совхоза доярка, КПСС член, Алхан-Юрта ях, оттаяьй «Красноармейский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 123 йолча Алхан-Юрта хоржама округе гІолла.

Гайрбеков ГІайрбика Муслим, 1911 шера ваьв, Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета председатель, КПСС член, городе Грозне вах, оттаваьв «Гехинский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 124 йолча Гехински хоржама округе гІолла.

Кагерманов Дене Оалхазар, 1934 шера ваьв, «Гойтинский» совхоза директор, КПСС член, ГІойтІа вах, оттаваьв «Гойтинский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 125 йолча ГІойтІарча хоржама округе гІолла.

Ушакова Мария Павловна, 1922 шера яьй, швейни производства мотористка, парте яц, городе Грозне ях, оттаяьй Грозненски швейни производствени объединене болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 3 йолча Ждановски хоржама округе гІолла.

Брыксин Евгений Васильевич, 1916 шера ваьв, Нохч - ГІалгІай АССР Паччахьалкхен планови комиссе председатель, КПСС член, городе Грозне вах, оттаваьв № 3 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 4 йолча Калинински хоржама округе гІолла.

Осмоловская Лариса Алексеевна, 1945 шера яьй, трамвая водитель, ВЛКСМ член, городе Грозне ях, оттаяьй Грозненски трамвая управлене болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 9 йолча Пионерски хоржама округе гІолла.

Синельников Сергей Васильевич, 1917 шера ваьв, Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела заместитель, КПСС член, городе Грозне вах, оттаваьв «Автоспецоборудоване» Грозненски опытно - экспериментальни завода болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 11 йолча Пушкински хоржама округе гІолла.

Давыдова Анна Иосифовна, 1946 шера яьй, вафельни цеха варщица, ВЛКСМ член, городе Грозне ях, оттаяьй Грозненски хлебокомбината болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 12 йолча Севастопольски хоржама округе гІолла.

Хаджиев Шамсуди, 1930 шера ваьв, каменщик, КПСС член, городе Грозне вах, оттаваьв Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене № 4 йолча гІишлой-монтажни управлене болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 13 йолча Славянски хоржама округе гІолла.

Вавилина Валентина Александровна, 1949 шера яьй, никельни цеха резчица, ВЛКСМ член, городе Грозне ях, оттаяьй Грозненски консерваш завода болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране —№ 14 йолча Ставропольски хоржама округе гІолла.

Албастов Абой Идрис, 1939 шера ваьв, Нохч - ГІалгІай АССР юстице министр, КПСС член, городе Грозне вах, оттаваьв «Родина» яхача сомий - баьцадаарий совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 15 йолча Хмельницки хоржама округе гІолла.

Летковская Таисия Борисовна, 1918 шера яьй, нефтемаслозавода установка начальник, КПСС член, городе Грозне ях, оттаяьй Грозненски А. Шерипова цІерагІча нефтемаслозавода болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 16 йолча Андреевски хоржама округе гІолла.

Синюхаев Григорий Афанасьевич, 1927 шера ваьв, мехкдаьтта доаккха мастер, КПСС член, городе Грозне вах, оттаваьв «Октябрьнефть» мехкдаьттен гази йоаккхача управлене № 1 йолча районни инженерно - технически служба болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 37 йолча Октябрьски хоржама округе гІолла.

Кононенко Галина Филипповна, 1943 шера яьй, мехкдаьтта доаккха оператор, ВЛКСМ член, городе Грозне ях, оттаяьй Октябрьски Революце орден еннача «Старогрознефть» мехкдаьттен гази йоаккхача управлене № 3 йолча районни инженерно - диспетчерски служба болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 46 йолча Катаямовски хоржама округе гІолла.

Сухин Василий Данилович, 1906 шера ваьв, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела заместитель, КПСС член, городе Грозне вах, оттаваьв коатІара оалхазараш лелаеча «Ермоловский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 62 йолча Алханкалински хоржама округе гІолла.

Еремкина Мария Семеновна, 1925 шера яьй, птицефабрика бригадир, КПСС член, Первомайски станице ях, оттаяьй 1-ча Мая цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 63 йолча Кень-Юртовски хоржама округе гІолла.

Абдусаламов Іадсалама ШаІип, 1921 шера ваьв, «Советская Россия» колхоза председатель, КПСС член, Комсомольское яхача юрта вах, оттаваьв «Советская Россия» колхоза колхозхой юкъарча собране — № 64 йолча Комсомольски хоржама округе гІолла.

Щеголева Валентина Михайловна, 1946 шера яьй, совхоза Іаьсий леладер, парте яц, Октябрьски поселке ях, оттаяьй № 1 йолча шурий совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 65 йолча Кулармиски хоржама округе гІолла.

Бондарева Надежда Ивановна, 1944 шера яьй, совхоза доярка, ВЛКСМ член, совхоза 1-ча отделене ях, оттаяьй Грозненски шурий совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране—№ 66 йолча Побединсни хоржама округе гІолла.

Дудуркаева Ахьмада Камета, 1927 шера яьй, совхоза комбайнер, парте яц, «Горячеисточненский» совхозе ях, оттаяьй «Горячеисточненский» племсовхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 67 йолча Правобережненски хоржама округе гІолла.

Гайтамиров Хьасана Ширвани, 1934 шера ваьв, совхоза тракторист, КПСС член, Йоккхача АтагІа вах, оттаваьв «Атагинский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 68 йолча Староатагински хоржама округе гІолла.

Абдулкаримова Халида Асма, 1940 шера яьй, къахьегамхой депутатий Старосунженски юрта Совете исполкома председатель, КПСС член, Старая Сунжа яхача юрта ях, оттаяьй «Юбилейный» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 69 йолча Старосунженски хоржама округе гІолла.

Сухорўков Юрий Васильевич, 1923 шера ваьв, парте Грозненски райкома хьалхара секретарь, КПСС член, город Грозне вах, оттаваьв «Староюртовский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 70 йолча Толстов - Юртовски хоржама округе гІолла.

Оздоев Исмайлий Къурейш, 1925 шера ваьв, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель, КПСС член, городе Грозне вах, оттаваьв № 3 йолча сомий - баьцадаарий совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 71 йолча Чечен - Аульски хоржама округе гІолла.

Эдигинова Мовладе Яха, 1948 шера яьй, комсаш лелаеча совхоза болхло, парте яц, Гвардейское яхача юрта ях оттаяьй «Новогорский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране— № 85 йолча Гвардейски хоржама округе гІолла.

Любимцева Валентина Александровна, 1950 шера январь бетта яьй, мехкдаьтта доаккха оператор, КПСС членалла кандидат, Горагорск яхача поселке ях оттаяьй «Горскнефть» мехкдаьттен гази йоаккхача управлене № 1 йолча районни инженерно - диспетчерски служба болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 86 йолча Горагорски хоржама округе гІолла.

Лопатин Петр Дмитриевич, 1926 шера ваьв, парте Надтеречни райкома хьалхара секретарь, КПСС член, Знаменское яхача юрта вах, оттаваьв «Знаменский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 87 йолча Знаменски хоржама округе гІолла.

Дударов Мумада Дамад, 1938 шера ваьв, совхоза тракторист, парте вац, Лакха Новре вах, оттаваьв комсаш лелаеча «Верхне-Наурский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране —№ 88 йолча Мекен-Юрта хоржама округе гІолла.

Абдуева Муце Іайна 1940 шера яьй, совхоза доярка, парте яц, Надтеречное яхача юрта ях, оттаяьй «Надтеречный» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 89 йолча Надтеречни хоржама округе гІолла.

Барахоева Элбазкъий Лемка, 1918 шера яьй, совхоза доярка, КПСС член, Аьлти-Юрта ях, оттаяьй «Назрановский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 90 йолча Гамурзиевски хоржама округе гІолла.

Гостимиров Хьамзата Султан, 1929 шера ваьв, парте Наьсарен райкома хьалхара секретарь, КПСС член, городе Назране вах, оттаваьв «Октября 40 шу» яхача совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 91 йолча ТІой - Юртарча хоржама округе гІолла.

Ужахова Махьмада Лейла, 1945 шера яьй, школа хьехархо, парте яц, городе Назране ях, оттаяьй № 1 йолча Назрановски юкъерча школа коллектива юкъарча собране — № 92 йолча Наьсарен хоржама округе гІолла.

Аушева Махьмада Лида, 1930 шера яьй, завода слесарь-сборщица, парте яц, городе Назране ях, оттаяьй Г. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 93 йолча Наьсарен - Заводской хоржама округе гІолла.

Костоева Элберднй Мадина 1942 шера яьй, фабрика закройщица, парте яц, городе Назране ях, оттаяьй Назрановски трикотажни фабрика болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 94 йолча Наьсар-Кертерча хоржама округе гІолла.

Часыгов Османа Паша, 1922 шера ваьв, совхоза тракторист, парте вац, Яндаре вах, оттаваьв Наьсаререча совхоза - техникума студентий, преподавателий, болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 95 йолча Пхьилекъонгий-Юрта хоржамий округе гІолла.

Гусинин Николай Иванович, 1919 шера ваьв, Нохч-ГІалгІай АССР чурча гІулакхий министр, КПСС член, город Грозне вах, оттаваьв «Экажевский» совхоза болхлой юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 96 йолча СурхотІарча хоржамий округе гІолла.

Албогачиев Оарцхой АртагІа, 1914 шера ваьв, совхоза звеньевой, парте вац, Экажкъонгий-Юрта вах, оттаваьв «Экажевский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране.

Полушкин Иван Васильевич, 1925 шера ваьв, Нохч-ГІалгІай АССР юрта боахама министр, КПСС член, город Грозне вах, оттаваьв XX партийни съезда цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 113 йолча Ассински хоржамий округе гІолла.

Столбовский Михаил Николаевич, 1944 шера ваьв, бруувдеттар, Карабулака поселке вах, оттаваьв буурув тохара балхий Карабулакски управлене болхлой, инженерно - технически балхаш дерий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 114 йолча Карабулакски хоржамий округе гІолла.

Лазуткин Николай Андреевич, 1917 шера ваьв, «Ассинский» сомий - баьцадаарий совхоза директор, КПСС член, Ассински станице вах, оттаваьв «Ассинский» сомий - баьцадаарий совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 115 йолча Коммунистически хоржамий округе гІолла.

Ясинецкая Людмила Петровна, яьй 1923 шера, Щеча Эскара цІерагІча колхоза председатель, КПСС член, Орджоникидзевски станице ях, оттаяьй Щеча Эскара цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 116 йолча Красноармейски хоржамий округе гІолла.

Денисова Антонина Николаевна, 1929 шера яьй, колхоза бригадир, парте яц, Нестеровски станице ях, оттаяьй «Путь к коммунизму» яхача колхоза колхозхой юкъарча собране — № 117 йолча Нестеровски хоржамий округе гІолла.

Аристов Ким Петрович, 1925 шера ваьв, парте Сунженски райкома хьалхара секретарь, КПСС член, Орджоникидзевски станице вах, оттаваьв «Победа» колхоза колхозхой юкъарча собране № 118 йолча Орджоникидзевски хоржамий округе гІолла.

Оздоева Іаддалий Хамсат, 1935 шера яьй, йоккхагІйола доярка, КПСС член, Первомайски юрта ях, оттаяьй Орджоникидзе цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 119 йолча Первомайски хоржамий округе гІолла.

Элиханов Іусмана Ваха, 1938 шера ваьв, колхоза тракторист, парте вац, Серноводске юрта вах, оттаваьв Ленина цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране— № 120 йолча Серноводски хоржамий округе гІолла.

Иванова Надежда Семеновна, 1939 шера яьй, колхоза доярка, парте яц, Троицки станице ях, оттаяьй XIX партийни съезда цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 121 йолча Троицки хоржамий округе гІолла.

Ибрагимова Іаддалий Малика, 1942 шера яьй, юкъерча школа хьехархо, парте яц, Урус-Мартане ях, оттаяьй № 7 йолча Урус-Мартанерча юкъерча школа коллектива юкъарча собране — № 126 йолча Горски хоржамий округе гІолла.

Курбанова Кейсара Узулпат, 1950 шера яьй, совхоза доярка, парте яц, Липовка яхача юрта ях, оттаяьй «Горец» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 127 йолча Грушовски хоржамий округе гІолла.

Баматгиреев Ширване Махьмад, 1936 шера ваьв, Урус - Мартане вах, КПСС член, парте Урус-Мартана райкома хьалхара секретарь, оттаваьв Урус - Мартана района бытовой гІулакхаш дара комбината болхлой, инженерно - технически балхаш дерий, гІулакерча наьха юкъарча собране — № 128 йолча Мичурински хоржамий округе гІолла.

Мамаев Іаддалхьажий Махьмад, 1924 шера ваьв, Нохч - ГІалгІай Респотребсоюза правлене председатель, КПСС член, город Грозне вах, оттаваьв «Горец» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 129 йолча Урус - Мартана хоржамий округе гІолла.

Умаров Іумарий Мухари, 1924 шера ваьв, Нохч - ГІалгІай АССР просвещене министр, КПСС член, город Грозне вах, оттаваьв Шалажерча юкъерча школа коллектива юкъарча собране — № 130 йолча Шалаже хоржамий округе гІолла.

Асаева Османа Хьалимат, 1932 шера яьй, совхоза тхьамка леладер, парте яц, Овтарой юрта ях, оттаяьй «Автуринский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 131 йолча Овтарой хоржамий округе гІолла.

Осмаев Чалий Ахьмад, 1921 шера ваьв, парте Шаьла райкома хьалхара секретарь, КПСС член, Шаьла вах, оттаваьв Аллероевски юкъерча школа коллектива юкъарча собране — № 132 йолча Аллероевски хоржамий округе гІолла.

Нутаева Азман, 1943 шера яьй, завода токарь, парте яц, город Аргуне ях, оттаяьй «Пищемаш» завода болхлой, инженерно - технически балхаш дерий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 133 йолча Бачий - Юрта хоржамий округе гІолла.

Адлаева Іаьлсолтий Совдат, 1946 шера яьй, колхоза тхьамкаледер, парте яц, Центрой-Юрта ях, оттаяьй Куйбышева цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 134 йолча Бачий-Юрта хоржамий округе гІолла.

Мичураева Зулай, 1944 шера яьй, совхоза звеньевая, КПСС член, Герменчуке ях, оттаяьй «Шалинский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране —№ 135 йолча Германчукски хоржамий округе гІолла.

Такалашова Асма, 1933 шера яьй, колхоза звеньевая, КПСС член, Курчалой ях, оттаяьй Ленина цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 136 йолча Курчалой хоржамий округе гІолла.

Вахидов Іаддалхьхьаба Іаддалхьамид, 1929 шера ваьв, XX партсъезда цІерагІча колхоза председатель, КПСС член, Курчалой вах, оттаваьв XX партсъезда цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 137 йолча Майртупа хоржамий округе гІолла.

Слюсарев Алексей Миронович, 1915 шера ваьв, Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела заместитель, КПСС член, город Грозне вах, оттаваьв «Южный» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 138 йолча Мескер - Юрта хоржамий округе гІолла.

Алмазов Іаддалий Ильяз, 1899 шера ваьв, Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума член, КПСС член, город Грозне вах, оттаваьв ЗІамигІча АтагІарча юкъерча школа коллектива юкъарча собране — № 139 йолча ЗІамигача АтагІен хоржамий округе гІолла.

Кузнецов Михаил Алексеевич, 1923 шера ваьв, Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Суда председатель, КПСС член, город Грозне вах, оттаваьв Октябрьски юкъерча школа коллектива юкъарча собране — № 140 йолча Октябрьски хоржамий округе гІолла.

Марчев Федор Васильевич, 1924 шера ваьв, Нохч - ГІалгІай АССР торговле министр, КПСС член, город Грозне вах, оттаваьв «Автуринский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране—№ 141 йолча Сержен - Юрта хоржамий округе гІолла.

Хутаева Мингий Зоя, 1945 шера яьй, школа хьехархо, ВЛКСМ член, Шали ях, оттаяьй № 8 йолча Шаьларча юкъерча школа коллектива юкъарча собране—№ 142 йолча Шаьла Правобережни хоржамий округе гІолла.

Магомадов Дудай Ваха, 1933 шера ваьв, тракторни бригада бригадир, КПСС член, Шаьла вах, оттаваьв «Джалка» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 143 йолча Шаьла Правобережни хоржамий округе гІолла.

Александрина Татьяна Петровна, 1949 шера яьй, колхозхо, ВЛКСМ член, Старогладовски станице ях, оттаяьй Менжински цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране — № 144 йолча Гребенской хоржамий округе гІолла.

Варлашкин Василий Вениаминович, 1926 шера ваьв, КПСС Нохч-ГІалгІай обкома организационно - партийни балха отдела заведующи, КПСС член, город Грозне вах, оттаваьв Къахьегама Шеча Байракха орден лелаеча «Путь к коммунизму» яхача колхоза колхозхой юкъарча собране — № 145 йолча Дубовской хоржамий округе гІолла.

Самарский Григорий Гаврилович, 1919 шера ваьв, парте Шелковской райкома хьалхара секретарь, КПСС член, Шелковской станице вах, оттаваьв «Красный пахарь» колхоза колхозхой юкъарча собране — № 146 йолча Каргалински хоржамий округе гІолла.

Дорохов Михаил Акимович, 1914 шера ваьв, парте Нохч-ГІалгІай обкома секретарь, КПСС член, город Грозне вах, оттаваьв «Коминтерн» колхоза колхозхой юкъарча собране — № 147 йолча Новощедрински хоржамий округе гІолла.

Федичева Надежда Степановна, 1924 шера яьй, колхоза звеньевая, парте яц, Червленни станице ях, оттаяьй «Червленский» колхоза колхозхой юкъарча собране — № 148 йолча Червленски хоржамий округе гІолла.

Эсмухамбетов Наурды Акватович, 1927 шера ваьв, совхоза вокхаргІвола жа Іу, КПСС член, Степновски поселке вах, оттаваьв Ленина орден лелаеча «Шелковский» госплемовцесовхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране — № 149 йолча Шелковской хоржамий округе гІолла.

Укх деннощка Москве, Ленинграде, Волгограде, Свердловске, Хабаровске Российски Федераце Лаккхехьарча Совете деча хоржамашта йолча окружной хоржамий комиссей председателий зональни совещанеш йир РСФСР Лаккхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Централыни хоржамий комиссе. Цига дийшар хоржамаш дечеи чакхдоахачеи юкъагІа комиссей болх вІаштІехьбаккхара практически дешаш.

«СЕРДАЛО»
2-гІа оагІо, 23 май, 1971 шу.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ДЕЧА ХОРЖАМАШТА ЙОЛЧА ЦЕНТРАЛЬНИ ХОРЖАМА КОМИССЕ

Совещанешка белгалдоахар РСФСР Лаккхехьарча Совете хоржамаш дарах йола хоржамий кампани массе метте къахьегамхой лакхача политическии къахьегамеи хьинар чІоаггІа айденача, дерригача халкъо КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхоачашъяра къовсам лоаттабеча хьалашка чакхъювлаш хилар.

Депутаталла кандидаташ оттабара хиннача къахьегамхой дуккхача собранешка кердача низаца кхахьекхар партеи халкъеи йохаргйоаца цхьоагІо, коммунистийи парте боацарийи блок моакхаз санна чІоагІа хилар. ХІанз РСФСР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа оттабьча кандидаташта регистраци яь йоалаш я окружной хоржамий комиссеш. Регистраци яьча кандидаташта юкъе ба Коммунистически партеи Советски правительствай кулгалхой, хьалха латта болхлой, колхозхой, интеллигенце викалаш, паччахьалкхен общественни тІема деятелаш.

Окружной комиссей председателий докладашкеи выступленешкеи белгалдоахар, Российски Федераце Лаккхехьарча Совете деча хоржамашта еш йола кийчо бокъонца хоржамий хьакъехьарча Положенега хьежжа еш хилар. Къамаьлаш даьраша дувцар хоржамий комиссешта хьалдашка латтача бехктокхамеча декхарех. Къаьстта уйла тІайохийтар хархжархой спискаш нийса уттаярах царга дика хьажарах, участкови хоржамий комиссей болх дика вІаштІехьбаккхара, кхаж тассара хІланза дарг мел доаца хьалаш хІара харжархочоа хилийтара. Совещанешка белгалдоахар хоржамий бюллетенаш шоай хаинахьа кийчлари моттигашка дІакхоачадари, кхаж тассара помещенеш кийчъяр, хоржамий результатех йола даннеш шоай хаинахьа дІаяллар лоархІаме хилар.

Чакхъяьннача совещанеша яьхьекхачох, хоржамий комиссеша, общественни организацеша дуккхача активисташа шоай дерригга низаш тІадохийт хоржамий кампани йолча юкъагІа къайлагІа кхаж тоссача хана конституце оттаяьча массане юкъарча, нийсача, духхьаларча хоржама бокъон демократически принципаш бокъонца чакхйоахийта Іалашдара.

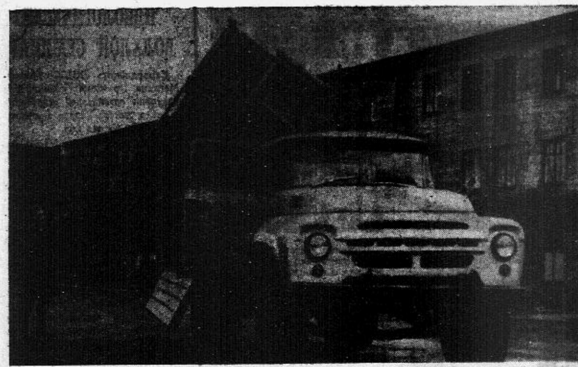

Ж А І У

ДИКА вовзаш ва МалгІабика районе «Кавказ» колхоза воккхагІа вола жа Іу Бахмадов Мади. ХІаьта хІанз МалгІабика районе меттел ерригача вай республике а дІахезай цуьн сий дола цІи. Цо массехк шера лакха къахьегама хьоккхамаш гойташ баьча балха партен правительствано лакха мах а баь дукха жа йоацаш Социалистически Къахьегама Турпал яха цІи а луш «Дошо седкъа» беннаб Мадена.

Иштта сий доаккхаш бола толам боаккхаш дукха къахьега дийзад цун. ХІаьта цун къахьегамаш никъ Казахстане 1945-ча шера болабеннаб.

Вай Даьхенна дикка хала ха яр из. Сийлахь-боккха тІом лаьттача шерашка йохаяь городаш, заводаш, фабрикаш юхаметтаоттае езаш яр. Во хьал долаш бар юрта боахам а. Лаьтта аха а ялат дІаде а юртбоахама машинаш тоъацар, дукхагІдола балхаш говрашцеи шерщеи дора.

Цу ханна Алма-Атински областа Холмогорск яхача юрта вІашагІъелла хиннача колхозе кхаш леладеча бригаде балха вахйр дийтта шу даьнна кІаьнк Бахмадов Мади. Шин шера тайп-тайпара балхаш деш хилар. Иштта, лаьтта оахаш, говрашта тІехьалелаш, ялат дІадувш сеялка тІа лаьташ, из кхаьчача хьоккхаш. Цхьабакъда, зІамига вале а моллагІа а шийна тІадиллар дизза кхоачашдора. Маде. Цунна тешал ду 1947 шера «За трудовую доблесть» яха медаль Мадена ялар.

Цу шера хилар из жа Іу а. Кхацкара балхаш хийцца кхалнаха а кхоачашдергдар. Цхьабакъда цу халача шерашка жа леладе денал дола, низ бола къонахий эшар. ХІаьта тІем тІа бахарех дукхагІа бараш юха ца баьхкандаь цу тайпара нах кІезига бар боахаме. Цудухьа жа доажаде вахийта лаьрхІар цар Мади. Цу ханна отделене заведующи хиннача Социалистически Къахьегама Турпала Житников Федора ше волча тІа а вийха. Маде вахарах, дезалах, тІайоагІача ханашка де лерхІачох цхьацца хаттараш даьчул тІехьагІа аьлар: Мади, вай колхоза правлене хьо жа леладе вахийта лаьрхІад, — хов сона, из хала, бехктокхаме болх болга а, хІаьта моллагІчо бергбоашилга а, цудухьа хьо вахийта лаьрхІад колхоза правлене. Жа ца леладаьча хьона хала хургда цхьабакъда, сайна ховр аз дІахьехаргда хьона.

Иштта хилар Мадех жа Іу. ХІаьта хІанз шин хьехархо вувца волавелча оал цо:

—Со дийна волча хана вицлургвац сона Житников Федор. Цу хана да воацаш висача сона даьна меттел хилар из. ХІаьта цу хана Житников Федора даьча хьехамаша хІанз а балха доккха новкъостал ду сона.

Жа Іуй гІоНча а волаш болх бе дІаволавеннача Мадех ши бутт баьлча воккхагІа вола жа Іу хилар.

Дагара даргдац 1958 шу. Іай дар из. Шаьхха дарз даьлар. ДІакъайлар дерригa наькъаш. Желашкара аравала йиш йоацаш лар. Дукха ха ялалехьа кхоачаелар маьхк, тух. Цхьабакъда эггара унзарагІа тІехкашка кхоачаш йола шелал яр. Моцалла кІалдусаш латтар жа а.

Шоай бригадира фу ду хьежаш бар жа Іуй. Цхьабакъда, Мадена шийна а хацар фу дича бакъахьа я. Эггара хьалха фуннагІа бе а наха кхача тІаба безар. Уйла ел вагІаш Мадена шаьхха дагаехар жа Іуша желешта йиста хиншу тувхараш. Цу сахьате консервi аьшка банкаш хьестаца Іургаш а даьха цаца а баь, уж тувхараш хьалха — атта лейса а лейса худар я даь, нах кхаьбар Маде. Цул тІехьагІа болх бе оттабир цо жа Іуй. Шелденна низткъа мара ла ца дувгІача кулгашца белашца, шодашца лай кІалара жа доажаде участкаш мукъаяха эттар уж.

Цхьа ха яьлча вертолетаца кхача чутессар царна. Цул тІехьагІа новкъостала бульдозер ера. Эггара хьалха бульдозеристага Маде даь дехар жа доажаде моттиг мукъаяккхар дар.

...1960 шера Нохч-ГІалгІай республике цІа а вена Грозненски района шоллагІча баьцадаарийшурий совхозе кхаш леладеча бригаде балха вахар Мади. Иштта дІадаьлар ши шу. Цхьабакъда, цу шин шера цхьа ди дІадаланзар Мади шийна беза, дика бовза болх бе дІавахa безам боацаш. 1962 шера МалгІабика района «Кавказ» колхоза жа Іу хул Мадех. Цу хана деиз цу боахаме воккхагІа вола жа Іу волаш болх беш а ва.

Масала, хьаэцаргья вай дІаяха бархІлагІа пятилетка. Цхьа шу дІадахадац Маде бІаь жийна тІехьара 140 Іаьхар ца кхебеши хІара устагІанна тІера 8,5 килограмм тха ца доаккхаши. Лакха къахьегама толамаш доахаш дІайолаяьй Маде керда пятилетка а. Укх шера хІара бІаь жийна тІехьара юкъера лаьрхІача 142 Іаьхар кхебаьб цо.

Дийтта шу дола кІаьнк волча хана деза толамца баьча балха, даьхача къахьегама толамий лакха мах баь, дукхача совгІаташца белгалбаьккхаб партеи правительствано цун къахьегама никъ. ЦІей долча дийнахь из аравалача цун наькха тІа гургья шоана ВДНХ йиъ «За трудовую доблесть» шиъи медалаш, «Знак почета» ордени Социалистически Къахьегама Турпала Дошо Седкъеи.

Атта даьхалац уж деза совгІаташ. Цхьайолча хана дийнахьа а бус а ши бІарг вІашка ца буллаш дукхха халонаш ловш къахьийтаз цо.

Къаьстта хала хилар Бахмадовна 1969 шу. Хьалхарча иттаьнийтта шера ца хиннача тайпара шийла дера цу шера Іа. Къаьстта шийла деноше эттар жа дахка долалуш. Желашка геттара шийла яр. Цудухьа эггара хьалха даь Іоахарий ше волча цІакхуьар Маде. ЦІагІа уж доацаш а готта яр. Юххера желашка аьшка пишкаш оттае лаьрхІар Маде. Іоахарий ца дойта из мара кхы де хІама дацар. Цхьабакъда колхоза правлене из де бокъо яланзар. Цхьа сийг Іобежача желаш лотаялар кхерам бар. Аз сайна могар даьд. Іоахарий дойя са бехк бац, аьлча воалар Мади. а. Цхьабакъда Мадена из ала дага а дацар берригача бехктокхама ше кІал а этта желашка аьшка пишкаш оттайир цо. ХІаьта цІи яьлча из цу сахьате йоаяра пишкашта юххе гІум, хий оттадир, кхы мел эшар Іалашдир, пишкашка цІи йовргйоацаш желашка дежурство вІаштІехьаьккхар.

Мадена дицлургдоацача 1969 шера хІара бІаь жийна тІехьара 139 Іаьхар а кхебаь, цхьан устагІанна тІера бархІ килограммал совгІа тха даьккхар.

Боккхача ирзе дезала да ва Мади. Шийтта бер да цун. ЙоккхагІа йоІ ши йоІ техникуме дешаш я, хІаьта зІамагІа бараш школе деша багІа. Деша даха ха йоаца бераш а да Маде. Царна кхетам бала, толамца шийн болх бе а общественни болх бе а кхеву Мади. МалгІабика городской Совета, Вознесеновски юрта Совета депутат, КПСС горкома член ва Бахмадов. Цудухьа тайп-тайпара хьехаш, новкъостал эшаш дукха нах хул Мади волча ухаш. Шийна мога новкъостал ца деш дІавахийтац цо хьежаш а.

М. ХАМАТХАНОВ.

Московски область. Юртарча къахьегамхошта дика совгІат кийчдаьд Мытищенски машиностроительни завода конструктораша. Укхаза «ЗИЛ» автомобила лардa тІа хьаяй юрта боахаме болх бергбола 4 тонн мухь кхухьа «ЗИЛ-ММЗ-554» яха автомобиль. 30 минута дІаоттае а Іояха айию йолаш тІахетта борташ латтача кердача кузоваца кийчъяь я машен. 10 кубически метр мухь чухьож кузова чу. Йоачаехи михахи тІера мухьаш лорадара брезент тІакхулла тенд егІай кузова тІа. Кхаь оагІорахьа Іодоассаде йиш йолаш да мухьаш.

Машен, пачхахьалкхен тохкамех дика чакх а яьнна, хІанз дукхха хьас кийчъеш я.

Сурта тІа: «ЗИЛ-ММЗ-554». яха самосвал.

В. Короткова сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРАШТА

Укх шера тІагІертта къахьег Сунженски межколхозни гІишлон управлене болхлоша. Юрта боахам дІахо йодача хана кхы а лакхагІа айбара доккхийн бехктокхамеи декхараш хьалхашка оттадаьд парте XXIV съездо. Аьа деза. боккха лоархІам бола из юкъара гІулакх кхоачашдеча дизза дакъа лоац МСУ гІишлошъераша. Цар дІаяхача кварталах хьал а яь дІаенңай дукха объекташ. Масала, XIX партсъезда цІерагІча колхозе 1200 хьакханна лаьрхІа свинарник - откормочник, «Путь к коммунизму», XX партсъезда цІерагІча колхозашка 400 бежана лаьрхІа коровникаш хьалъяьй. Долчча тайпара аьлча, эшаш дола хьалаш вІаштІехьдоахалургдолаш уж объекташ хьалъяьчул тІехьагІа дукхха а дикагІа тоаденнад хьайбаш леладерий хьалаш.

Юрта боахама къахьегамхой салаІара а кхы долча гІулакхий а йоагІаш йола йовхо па йина мича йоал. Иштта цунна лаьрхІа йонагІа балхаш ду МСУ гІишлошъераша. В. И. Ленина цІерагІча колхозе 400 моттига лаьрхІа башха - дика клуби, иштта «Заветы Ильича» колхозе баьни хьалъяьй.

Даьраш кІезига деце а де дезараш кхы а дукхагІа да. Ховш ма дий юрта боахама гІишлош хьалъяр тІехьадаха йиш йоацилга. Цудухьа «Победа» колхозе хьалбеш латта 266 хьакханна лаьрхІа свинарник шоллагІча квартале яь яккха лерхІ.

К. КУКЛИНА,
Сунженски района межколхозни гІишлон управлене экономист.

Харжархой гуллуча

Хоржамашта кийчо яра вІашагІ а елла болх беш 21 агитпункт я Ачхой - Мартана района юрташка. Харжархошта юкъе советски хоржамий системах, КПСС XXIV съезда материалех беседаш, лекцеш ешаш 600 совгІа агитатори политинформатори ва районе.

Дика кхоачашду шийна хьалхашка оттадаь декхар № 2 йолча Ачхой - Мартановски бархІ шерарча школерча агитпункта коллективо. Цунна кулгалдеш ва къона коммунист Метришев Або. Эшаш дола литература, КПСС XXIV съезда материалаш тІайола газеташ да агитпункте. Цудухьа безам ца эккхаш даим дукха нах хул цига.

ДукхагІа йола ха харжархошта юкъе йоаккх агитатораша Р. Халдыхароевас, А. Бобровас, Е. Хаджиева. Тайп - тайпара дошаш даьда юртарча наха дукха беседаш, лекцеш яь цар. Хоржамаш а утташ кхаьча оттаяь харжархой списокаш нийса бІа хьожаш ба уж.

Л. МИНАЗОВ,
КПСС Ачхой - Мартана райкома секретарь.

РОССИЙСКИ ФЕДЕРАЦЕ БАХА НАХ

РСФСР ЦСУ хоам баьча тайпара, эггара тІехьагІа хиннача перепися даннегІа, Российски Федераце бахаш бола берригa нах 1970 шера 15 январе 130079210 саг хилар, цу даькъе 59324787 саг маІанахи 70754423 саг кхалнахи; городашка баха нах — 80981143 саг, юрташка бахараш — 49098067 саг.

Городашка баха нах 1959 шерагара 1969 шу чакхдаллалца йолча юкъагІа 19,4 миллион, е 31,4 процент дукхагІа хиннаб. Уж дукхагІа хиннаб городашкеи городий хьисаперча поселкашкеи баха нах бебара чотах а (цхьайтта шера 7.4 процент тІакхийттаб уж) хІаьта иштта юртех городий хьисаперa пункташ ярeи юрташка баха нах городашка баха дІаахарен чотах а — 12 миллион саг.

Юрташка баха нах городашкеи городий хьисаперча поселкашкеи баха дІаахар городашка промышленни производство дикка дегІаярца, юрта боахаме механизаце боарам айбаларцеи къахьегама овсарле лакхъяларцеи дувзаденна да.

Юрташка баха нах переписашта юкъерча хана бийбаб ворхІ миллион гарггача сагага кхоачаш, цхьабакъда, юрташка баха нах лакхе дийцача бахьанегІа дукхагІа ца а хулаш, 6,8 миллион саг кІезигбенннаб.

Къаьст-къаьстача экономически районашка, краяшка, областашка, автономни республикашка баха нах 1959 а 1970 а шерашка укх боараме хиннаб.

	Эзараш нах		1970 шу процентаща лоархІаш 1959 шерацa нийсдича	Городашка баха нах процентаща лоархІаш	
	1959 шу	1970 шу		1959 шу	1970 шу
РСФСР	117534	130079	111	52	62
Къилбаседа - Малхбузен район	10865	12157	112	65	73
Центральни район	25718	27652	108	59	71
Волго - Вятски район	8252	8348	101	39	53
Центральни - Черноземни район	7769	7998	103	27	40
Поволжски район	15975	18374	115	46	57
Къилбаседа - Кавказски район	11601	14281	123	43	50
Уральски район	14184	15185	107	62	69
Малхбузен - СибарегІен район	11252	12109	108	51	61
Малхбоален - СибарегІен район	6473	7463	115	53	62
Дальневосточни район	4834	5780	120	68	71

Бераш кІезигагІа деш хиларца дувзаденна укх тІеххьарча шерашка зІамигача берий процент лохъеннай, йоккхагІа ханаш йолча наьха дукхали процента дикка лакхъеннай.

1970 шера берригача бахача нахах маІа нах 45,6 процент, кхалнах — 54,4 процент хилар; городашка баха нах а иштта — 45,9 а 54, 1 а; юрташка бахараш — 45,2 а 54,8 а процент. МаІача наьхеи кхалнаьхеи дукхала юкъера цу тайпара соотношени нийсъеннай йоккхагІа ханаш ярий чотах а тІемаш латтар бахьан долаш а.

МаІача наьхеи кхалнаьхеи дукхала юкъера юкъ тІа-тІа дукхагІа кІезиглуш йоагІа. Нагахьа санна 1959 шера кхалнах маІача нахал 12,7 миллион дукхагІа хинабале, 1970 шера из дукхал 11,4 миллионага кхоачаш кІезигъеннай. 44 шерага кхаччалца ха яьна бола маІа нахи кхалнахи цхьатара хиннаб, хІаьта 1959 шера маІача нахал 3,4 миллион дукхагІа бар кхалнах.

1970 шера РСФСР-е мари сесаги долаш цхьана баха маІа нахи кхалнахи 58,5 миллион бар 1959 шера хиннача 48,1 миллионаи 1939 шера хиннача 42,7 миллионаи меттел. Мари сесаги долаш цхьана бахараш 1959 шера хинарашца нийсбича 21,7 процент дукхагІа хинаб цу цхьан ханна 19 шерал тІех ханаш йолаш бола маьре уха кхалнах тІа-тІа дукхагІа хул.

Сесаг йолаш бола маІа нах 1970 шера хІара эзарнена юкъе 716 саг вар, хІаьта эзар кхалсага юкъе маьре бараш — 563 саг. Маьре бола кхалнах сесаг йолаш болча маІача цахал кІезигагІа хилар кхалнах маІача нахал дукхагІа хилар бахьан долаш да (лакхе аьнначa тайпара, перепись йолча хана лаьрхІараш 59,3 миллион маІа нахи 70,8 миллион кхалнахи ба).

Переписа итогаша тешал ду бахача наьха образоване боарам тІа-тІа дукхагІа лакхлуш хилара. Берригаш а лакхереи юкъереи (йизза а йизза йоаца а) образовани йолаш бар: 1959 шера — 33170 эзар саг, 1970 шера — 53145 эзар саг.

МаІача наьхеи кхалнаьхеи образоване боарам гаргаахара процесс дІахо йодаш я, цхьабакъда балха барашта юкъе образоване боарам маІача наьхачул сихагІа лакхлу кхалнаьха.

ТІа-тІа дукхагІа вІаши гарга бодаш латт городашкеи юрташкеи бахача наьха образоване боарам, къаьстта а балхаш тІа болча наха юкъе.

Советски Іаьдал латтача шерашка массава а йоазув-дешар ховш волаш йола республика а хинна дІаэттай Российски Федераци. Революци хилалехьарча Россе баьха 70 процент совгІа бола нах йоазув-дешар ца ховш бар. Йоазув - дешар ца ховш саг ца хилийтара чакхдаьха гІулакхаш бахьан долаш 1926 шерале а шозза дукхагІа хилар йоазув-дешар ховраш. 1959 шера яьча перепиcегІа йоазув - дешар ца ховш лаьрхІа 9—49 шераш дола нах 1-1 миллион саг вар, е 1,5 процент, хІаьта 1970 шера уж диазза кІезиг а бенна 269 эзар мара бисанзар (0,3 процент), бисараш а дукхагІча даькъе хронически лазараш е физически айпаш долаш хиларах дешна ца луш бисача нахах бар.

Къамаштен наьна меттанех РСФСР-е баха нах дІа-юха бекъабалар укх тайпара хувцаденнад (1970 шера хиннача дукхалга хьежжа доккхагІдараш хьалхе а долаш дІаяздаьд къамаш):*

	Укх къамах болча наьха дукхал (эзараш)		Царех шийн къаман мотт наьна мотт лоархІараш (проценташ)		Укх къамах болча берригача нахах шоай шоллагІа наьна мотт а эрсий мотт дІаяздаьраш (процент.)
	1959 ш.	1970 ш.	1959 ш.	1970 ш.	1970 ш.
РСФСР-е баха берригa нах	117534	130079	95,6	95,5	96,2
цу даькъе:					
эрсий	97864	107748	99,98	99,98	100,0
татараш	4075	4758	93,6	90,5	71,5
украинцаш	3359	3346	45,4	42,5	95,4
чувашаш	1436	1637	91,5	87,9	70,6
башкираш	954	1181	61,6	65,9	56,7
мордва	1211	1177	79,9	79,7	87,3
дагестана народносташ	797	1152	97,8	98,0	46,9
белорусаш	844	964	40,2	38,8	96,7
жугатий	875	808	13,4	11,8	98,6
немций	820	762	69,0	56,9	94,2
удмурташ	616	678	89,6	83,5	80,0
марийцаш	498	581	95,5	91,9	70,5
нохчий	261	572	99,4	99,3	67,6
казахаш	382	478	95,3	93,3	76,7
комии коми-пермякаши	426	466	89,2	84,4	80,8
хІирий	248	313	94,7	94,9	79,5
буряташ	252	313	95,1	92,8	73,9
эрмалой	256	299	66,6	66,4	91,2
якуташ	232	295	97,7	96,4	45,2
черсий	201	277	98,3	98,4	73,1
Къилбаседен, СибарегІен- Дальни Востока народносташ*)	128	149	75,9	67,5	75,6
карелаш	164	141	72,0	63,9	96,0
тувинцаш	100	139	99,1	98,8	40,0
гІалгІай	56	137	98,7	98,6	72,1
гІалмакхой	101	131	93,4	94,6	88,4
полякаш	118	107	18,7	19,4	97,1
къоаршой	71	107	98,3	98,9	69,0
корейцаш	91	101	81,5	66,8	76,3
адыгейцаш	79	98	97,2	97,0	71,0
цыганаш	72	98	66,3	76,4	89,6
азербайджанцаш	71	96	89,7	87,1	70,1
молдаванаш	62	88	62,4	71,7	93,7
гуржий	58	69	74,7	72,3	90,2
хакасаш	56	65	86,4	84,2	81,6
финнаш	72	62	60,6	51,8	96,8
грекаш	47	58	35,0	40,6	93,3
алтайцаш	45	55	89,2	88,1	67,0
балкхарой	35	53	98,3	98,4	75,3
черкесаш	29	38	91,9	93,5	74,8
кхыдола къамаш	470	480	68,6	69,4	87,3

Республике перепись йолча хана наьна мотт а лоархІаш эрсий мотт белгалбаьккхаб 113,1 миллион саго (1959 шера перепись йолча хана — 102,6 миллион саго). Цул совгІа, шоаш паргІатта бувцаш бола шоллагІа мотт а лаьрхІа эрсий мотт белгалбаьккхаб 12 миллион саго. Цу тайпара, эрсий мотт ховш ва 125 миллион совгІа саг, е Федераце бахача берригача нахах 96,2 процент.

Болх бе ха йолча 73 миллион сагах 1970 шера халкъа боахаме къахьегаш а производствацa воацаш дешаш а 68,2 миллион саг вар, е 1959 шера хиннача 82 процента меттел 93,4 процент.

Балхаш тІа бола нах керттерча даькъе дукхагІа хиннаб цІагІара дезараш деши шоай доалахьарча юрта боахаме къахьегаши бола нах общественни производстве чуозара чотах, хІаьта из бахьан долаш уж нах, дешархой ца лоархІаш, кІезигбеннаб 1959 шера 9,1 миллион сагагара 1970 шера 2,5 миллион сагага кхоачаш.

(ТАСС).

*) 1959 шера перепись еча хана цу группана юкъебихьабар 1970 шера перепись йолча хана къаьст-къаьста лаьрхІа алеуташи эскимосаши.

*) Перепись еча хана къами метташи дІаяздаьд хьатІаязбеш бараша шоаш хьаьнкача тайпара. Берий къам дІаяздаьд даси наласи аьнначунга хьежжа.

МОСКВА. «БЕ-30» яхача, 14—15 пассажира лаьрхІача яьхача пассажирски самолетаc сигала гІолла лела никработухес оал. Моттигера лаьрхІача имеилхаьашка гІолла легаргда я из. Турбовинтови шин двигатель, массе метте лелаш шасси а болаш йола из машен бетон йиллача а ца йиллача а аэродромашкара гІеттеи цига Іохуьшеи лаьрхІа я. Крейсерски сухкал — сахьата 460 километр. Ядара 200 — 250 метр яц, Іохоза-ница хана ядара 130 метр мара эшац. Кабине эшаш йола комфорт хулийт паргІатча креслаша, вентиляце, обогрево - малх тІакховчийтаргбоацаш фильтраш а йоахкаш йолча иллюминаторашца. ХІанзара тайпара йолча пилотажни - навигационни радиотехнически оборудоване торо лу бийсанна а чоахлаена метеорологически хьалашка а лела.

СУРТА ТІА: «БЕ-30» яха самолет. С. Преображенски сурт. ТАСС фотохроника.

НАХА ЭША ТОВАРАШ—ДУКХАГІА

Промышленности масса долча доахошка культурно - бытовни бахача наха эшен товараш дукхагІа арахецар доккхий декхараш оттадаьд КПСС XXIV-ча съезда решенеш.

Шоай керттера продукци арахецарал совгІа бахача наха эша товараш арахецаш итташ промышленни предприяти я вай республике. «Красный молот» завода машинашьераша арахецаш доладаьд бахача наха эша кІайн пешаш, слесарни гонаш, шаршини алташ. Кастта цига керда арахеца доладергда бахача наха цагІа эша болайгІош. Гудермесски «Медиинструмент» заводе арахеца доладаьд полиэтиленах хьадеш дола кІадани, кІадани хьалашт эша лахагІаш. Аргунски «Пищемаш» заводе хІанз арахеца доладаьд бахача наха чІоагІа хоатташи эшаш йола ши конфорни аьшка пешкаш.

Вай республике йоккхагІчарех лаьрхІа предприяти я Грозненски химически комбинат. Цига шера 300 эзар гаргга сома маьха пІарга эша полиэтиленови изделеш арахеца.

Цхьабакъда из дика гІулакх хьалхьаьдац вай республикерча дукхача предприятей коллективаша. Царех я «Электроинструмент», «Трансмаш», Литейно - механически, радиотехнически заводий коллективаш. Цхьадола баьхьаш а товараш а доацаш бахача наха эша товараш хІанз а тІехьа ца доладаьдац уж.

П. ПОПОВ.

РАЦИОНАЛИЗАТОРАШТА КАРАГІДУВЛАРАШ

Мухь кхухьача автомобилашта вІаш йола гидравлически подъемникаш арахец тха заводе. Подъемника штока узел чоа хьсаперча хьаргІача хьаьнкача фланцаш вІашагІъелла я. Царех хеттаб лаьрхІа йола манжет, вІаштагІа гІоаи ца хьаллоаш манжеть. Цунах йоакха вІашкачза хІамаш мелача хьамчах хьаьяха я. Хье халеи деланра пайдаенi йоацача цар подъемник низ тІебахача меловийт, нийса уралттийтац. Из иштта хьича, подъемника цилиндр гулъеш шток дІавоаллу. ТІакхха низ тІабахача шток мел а лийя вІашкотт.

Завода рационализатораш керттера конструктора М. И. Красильщикова, конструктора И. Ф. Цыганкова цу подъемника керда конструкци кийчъяь. ХьалхагІа уаттаеш хиннача шин сатхала метте цхьа оатхал оттаяь. Из я вІашкааа комбинированни манжет. Из кердадар юкъедоалар бахьан долаш подъемника дикал, чІоагІа дукха а дикагІа хиннай. Из дІадаьлча а завода шера хулаш боккха пайда 4,4 тонн чо, маслобензостойки резина 70 килограмм, 440 нормасахьат а кхоадайташ шера цхьайтта эзар сома пайда болаш цох.

Укх тІехьарча хана заводе творчески болх тоалуш боагІаш хьахьоех бена массаш. Керда цу доладелча деца маьхера 4 рационализаторски предложени производствана юкъейоалаяь дикагІа болча рационализаторашта юкъе завода керттера механика Ю. И. Стригина, конструктора А. М. Полякова. Шера завода цар бергбола пайда 2 эзар сома совгІа ба. Производствана пайда ба цар Іеш болх а дикка аттача боаккх цар, балха моттигаш тоаеш.

Н. САЙФУТДИНОВА,
«Автоспецоборудоване» завода технически информаце бюро инженер.

РЕПОРТАЖ

ЦАР ДЕШАХ ТЕША МЕГАРГВА

Грозненски химкомбината № 17 —18 йолча цеха дикагІа йола «А» смена ударни вахте этта къахьегаш я. Цунна керте латт А. Е. Гуполов. ІІаьхий опыт болаш бола из цехе дикагІа бола технолог лоархІаш ва, Бараитта шу да цо цхьан моттиге къахьега. Шоай смена болх бовзийтар, долхача хІаманна духтІаьяккхар дийхар аз Александр Евдокимовичага.

—Укх кердача шера смена меттел цеха ерригача коллективана а диташ гІоздоахаш кхаь хилар парте XXIV съезд кхаьча тІа оаха арахеца а арахеца ацетона пачхьалкхен дикалла Знак яхача цІи яларах. Цу гІулакх хьинар совдоал оха массане а. Тха смена укх шера шозза ударни смена яха цІи яьккхай цехе. Цу юкъа планал совгІа арахийна ацетони фенола бІаьн тоннаш ю, — йоах нов. Гуполова.

Цехе тІахьожама - тохкама приборай управлене шитагІа хьожаш чакхдоал тхо. Укхазара дола ду ректификационни колоннашкеи аппараташкеи еча чоалхаеча химически процессашта. Приборий индикатораша болх мишта бу хьеж аппаратчикаш, йоагІача хьал корректировка а еш, вешта аьлча боарамагІа болх а байташ. Тхона хьалхашка воккхагІа вола ши аппаратчик ва. Шоай гІулакх дика къаьна хьахоевола тара детт цар балхаш кулгаш. Уж ба маарти сесаги Даниили Юлиини Смокотиновгар. Цехе шоаеx дикагІа даьташ болх Даниила Юлиини ва, ветеранаш Лениниски Юбилейни медалаш иеламаьв. шаккхе а коммунистически къахьегама ударник ва. Цига хьакъена цунна вулча и е эккх 78 гІа эрааІа шера иштта хьежаш ва. Цо вІашхьа хьашта а дутта хьаэацар цо.

—Укх гаргІарча хана эггара бехктохкамегІа лоархІаш йола декхарaш малагІаш лоархІ? Ие аьнна хьаьтта микропримесеx фенол цІенду ацетон доаккхача ха...

Царна лала комсомолкаша Николаенко Раисейна цхьана болх беш я. ХІаьта гуллакхаш доацаш хІ ш мичча ца дутташ цу йолча йоккхагІа йола аппаратчица Шкордова Надежда. Бараитта шу ду хІанз а вусса цига бена Надежда Дмитриевнас хьинар къахьегаш. Цу юкъагІа хІаьтта болхашь гІамаьва нов. Шкордовас. Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи лелаеча цу дами смени нормаш тІеххьакхачаьчьо.

Дукха хьежам барзаш хІама...
Цу дукхагІа тІехьаьш кердачa установка карарезар тха керттера декхар а алар Надежда Дмитриевнас. Из установка карарезашь яьлча хІанзхьуа иттазза цІенагІа хургва вай арахеца фенол. ТІакха тха продукцена цена пачхьалкхена сома мукъаш малхагІа хургьяр. Знак. хьа цІи хургья, йоах нов. Шкордовас. Цу йоккхача цехе цхьан бар со смена начальникаца цхьана. Фенола примесадара углеводородни фракци хьаьчестаеча узла тІаддар тхо. Цига чуйнна къахьегаш бар керда керда комсомолка Привалова Люба. Кхо шу мара хьанр из ухаза болхе са ена. Тха техникум училище ваьхьаш Іомаяь цо. Хьайбула цхьа мишр говзал. Цу юкъ Любас вийна бетта смене хьалхара моттиг яьхар цо.

«Старогрознефть» НГДУ болхбоккхачи гІалхаш хьал а лоацаш доккхагІдола декхараш тІакхьан ана хьехегаш а хІанз «А» смена. Цу декхарех керда ма кхоаш хьехца «Трансаппаратура» завода... йоах смена начальника. Вай царна хьехаш Іазар дегІа баъ...

—Тхоай дош кхоачашдергда оаха торонаш йолаш я, наьха къахьегамара безам. хьинар да хІехьа совдува. — йоах смена начальника Гуполов Александр Евдокимовича. Цо яхахаох теша мегарг ва.

С. ХУГАЕВ,
тха штате воаца корр.

«СЕРДАЛО»
3-гІа оагІо, 25 май, 1971 шу.

БОЛХЛОЙ КЛАССА ДЕНАЛЕ АВАНГАРД

25 мае Праге хьаелларгйолча КПЧ XIV съезда кийчлуш ба чехословацки коммунисташ. Цу цхьан ханна мехка белгалйоаккх парте, болхлой классеи берригача къахьегамхойи деналеча, тоххамах чакхъяьннача авангарда ах бIаь шера юбилей. Уж ши событи езъяра шерра социалистически яхь яьржай ЧССР-е болхлоша, инженераша, техникаша, кхашкарча къахьегамхоша дакъа а лоацаш. ХIара денна кепайоазон тIа арадувл къахьегама толамех, производственни планаш хаиал хьалха а тIех а кхоачашъярах дола керд-керда хоамаш.

Чехословаке Коммунистически парти хьахиннай революционни цIерийи классови къовсамийн алания юкъе, социал - демократически оппортунизмаца лоаттабаьча къовсаме. 1918—1921 шераш Кладно, Брно, Братиславе, Праге, Мосте, Чехословаке итташ кхыча городашка забастовкаш, полицецеи эскарцеи улицашка тIемаш хиина ха яр. Дукхача моттигашка вIашагIъехка хиннай революционни комитеташи болхлой советаши.

1921 шера 14 — 16 мае Прагерча Карлин яхача промышленни района болхлочун цIагIа чехословацки социал - демократически парте аьрдехьарча ткъама съезд гулъелар. Парте 350.000 члена хьалхара вена 569 делегат вар цига. Съезда 562 голос тIехьа а ворхI духьала а йолаш решени йир Коммунистически интернационалах дIакхетарен партех коммунистически аьнна цIи тилларен хьакъехьа. Цу тайппара, из съезд цу цхьан ханна КПЧ учредительни съезд хилар.

Пролетариата революционни авангард вIаштIехьъяларан хьалъоттаран Iалаьмате чIоагIа влияни яьй Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце, ленински парте хьокхамо, чехословацки революционни болама кхеле В. И. Ленина ше дакъа лацаро.

Халеи чоалханеи хиннаб ах бIаь шера парте хьабена никъ. Эггара хьалхара ше хьахинна йолаелча денз хала къовсам лоаттабе бийзаб цун реакце еча наступленена духьала, КПЧ ехка гIерташ из хилара духьала. Эггара хьалхара гIанаш даха болалушшехьа а хьакхайкадаьд коммунисташа цIаккха тIехьашка ца боалаш болхлой класса котало яккха лаьрхIа шоаш хилар. «Мел чIоагIа вайна тIакхувш, цIур юкъе бехкаш, метткIаьлеш дувцаш, довнаш деш хиннабале а, вай эшадаьдац, вай чIоагIо йохаяьяц, — 1923 шера хьакхайкадаьд А. Запотоцке. — Воай болх, воай къовсам бизза дIахо баьхьа лаьрхIа, гIерташ, ловш да вай».

КПЧ-ес хоадамболлаш къовсам лоаттабаьб партена чухьа социал-демократизмах юхедисараштa духьала, балха сектантски фракционни методашта духьала. Партена юкъерча правооппортунистически течененa хоадамболлаш хIама техай 1929 шера феврале Праге хиннача КПЧ V съезде. Цу съезде парте керда кулгалхой хержаб тоххамак чакхваьнна марксист - ленинец Клемент Готвальд керте а волаш. Ший мугIараштa юкъера оппортунизм дIаяккха, идеологически организационни чIоагIъяла, Чехословаке болхлой класса революционни баьчча роль толаме кхоачашъе КПЧ-ега йиш хилийта йола предпосылкаш кийчъяьй V съездо.

1933 шера денз тIагIертта къовсам лоаттабу КПЧ-ес фашизмо еча наступленена духьала, чехословацки буржуазе тийшача балха политикана духьала. Цо халкъа уйла тIаерзаю чехословацки паччахьалкхен бокъонаши суверенитети лорае дIаотта кийча йолча, шийл дикагIа кхы цхьаькха йоацача бокъонца йолча цхьоагIонхочо — Советски Союза.

Чехословаке исторе чухь хала ха дIайолалу 1938 шера денз. Буржуазе правительства бохкар бахьан долаш ший лоIамах боалл мохк, цун территори дIалоац фашистски бIуво.

Фашисташа мохк дIалаьцача шерашка къиза террор латтача хьалашка, подполье а йолаш, патриотически, антифашистски низаш кхотаду КПЧ-ес къам лоалла оттадара духьала, паргIатои паччахьалкхе ший лоIаме хулгеи юхаоттадар духьа, мехка халкъа - демократически строй оттаяр духьа къовсам лоаттабара.

Фашизмана духьала лоаттабеча къовсаме доккхий зенаш хилар партена. Ахаш хIана бац аьнна болча цун членашa шоай вахар дIаделар машарен прогрессеи толам баккхара.

Советски Эскаро республика мукъаяккхаро, КПЧ-керте латтача чурча антифашистски низаша шоай мехка паргIато бахьан долаш лоаттабаьча къовсаме доккхий толамаш лахаро коммунистий авторитет лакхъярга, мукъаяьккхача Чехословаке керда халкъа - демократически общественни строй оттаярга кхоачадир гIулакх.

1948 шера феврале реакционни переворот е гIертар чехословацки буржуази. Цхьабакъда, КПЧ керте латтача болхлой классо чакхдоахача гIулакхий цхьоагIонна тIаннйсъенна цун планаш ехар. Буржуази эша а яь къахьегамхоша февральски котало яккхарца чакхъяьлар къаман-демократически революци социалистически революцега ялара процесс. Мукъабаьккхар республике социализм хьалъяра никъ.

Социалистически эргалонаш вIаштIехьйоахар а дегаш урaувттадер а хинна дIаэттар КПЧ. Цун кулгалца, Советски Союзои кхыча социалистически мехкашеи масcе оагIорахьара новкъостал деш а царца цхьана гIулакхаш леладеш а болча къахьегамхоша ше дунен мел яьккхача хана Чехословакена бIарга ца дайна гайпа толамаш даьхар. ТIом чакхбаьннaчул тIехьагIарча шерашка промышленни производства боарам ялхазза совгIа лакхбелар- хIаьта Словаке — 10-зза, къаман доход кхозза дукхагIа хилар. Индустриализаци яро йиш хилийтар юрта социалистически хьисапе эргалонаш е а йоккха социалистически юртбоахама производство дегIайоалае а. Бахача наьха вахара боарамга диллача дунен тIа эггара хьалхарчарех цхьа моттиг дIалоац социалистически Чехословаке.

1963—1969 шерашка Малхбузехьарча реакционни гIозараша хьаллоаттабеш бола КПЧ-ена юкъера аьттехьара оппортунисташи ревизионисташи социализма керттерча принципашта ревизи е. КПЧ чухьара йохае общество кулгаллара хьалхенах из яккха. Чехословакера социализм дIаяккха. СССР-цареи кхыча социалистически мехкашцареи доттагIали цхьоагIои дохаде гIертар. Цхьабакъда, марксизмана-ленинизмана мутIахьа болча чехословацки коммунисташа лоаттабеча къовсамо а Советски Союзои кхыча социалистически мехкашеи шоай ханнахьа интернациональни новкъостал даро а уизаре трагеди юхатехар, ЧССР е социализма позишеш юсийта Iалашдир.

Партенеи обществанеи юкъерча аьттехьарча а контрреволюционни а низаша КПЧ-еи ЧССР-еи чура а арахьарча а политикера марксистско-ленински принципаш юхаметтаоттаяр духьа лоаттабаь къовсам 1969 шера хиннача КПЧ ЦК апрельски пленуме ший кульминацега дIакхаьчар. Г. Гусак керте а волаш парте керда кулгалхой харжаро хоадамболлаш йола предпосылкаш хилийтар парте марксистско - ленински хьисап юхаметтаоттадара.

Из историчеcки пленум хинначул тIехьагIа дIадахача шин шера, партийни билеташ хувцар бахьан долаш, КПЧ мукъаяьлар марксизмана-ленинизмана духьала мировоззрени йолаш хиннача нахах, партена юстарча членех. Цо торо хилийтар партийни вахара ленински нормаш биззача боараме чакхъяха, парте хьинар айде а общество цо кулгалдара позицеш юхаметтаоттае а. Аьттехьарчар блок политически йийшар. Юхаметта а оттадаьд кхы а шерагIа дегIа а ух марксизма-ленинизман пролетарски интернационализман принципаш лaрда тIа латта Чехословакена а Советски Союзан кхыча социалистически мехкаштеи а юкъера гIулакхаш; КПЧ-енеи КПСС-ан юкъера новкъосташха доля гIулакхаш шерлуш да вежарашха йолча кхыча партешцара КПЧ бувзамаш.

«Дунен социалистически содружествах дIахадаргдоаца чIоагIа дакъа да вай, — йоах КПЧ ЦК декабрьски 1970 шу пленуме тIанийцача КПЧ XIII съезд хиннaчул тIехьагIа Чехословаке Компартена а обществана а юкъе кризис дегIаахара урокаш яхача документа тIа. — ДIаяхача ханара вай толамаши дIахо хьош бола вай никъи айха бувзабенна ба социалистически революце эггара хьалхарча мехкаца — Советски Союзаца. Цунгахьара новкъостал хинадецаре вайна кхоачашде могаргдацар вай мехка социализм дегIаахаро хьалхашка уттадаьи уттадеш долеи чоалхане а доккхий а декхараш ДIаяхача ханарча къахьача опыто Iомадаьча вай бIарга са санна лорадергда воай халкъий прогрессивни низий деза васкеташ а Советски Союзацара цхьоагIо а—вай къамаи, социальни, паччахьалкхен дог тешара йола гаранти».

XIV съезда кийчлуш, 1.200 эзар член ший мугIарашта юкъе волаш йола КПЧ юха а чехословацки социалистически общества кулгалду низ, идейни организационни гIулакха алхха цаI мара йоаца парти, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама чIоагIа звено а хинна дIаэттай. Ший деккарий доккхали лоархIамий кхета а беш, парте итогаш ю КПЧ XIII съезд хиннaчул тIехьагIа хьабенача чоалханеча наькъа. Чехословаке дIахо социализм дегIаахара перспективаш кийчъергья.

Шерра социалистически общество хьалъеча вежарашха йолча Чехословаке Коммунистически парте керда доккхий толамаш лахар лов советски коммунисташта, СССР берригача къахьегамхошта.

Т. Мартынова.
(ТАСС).

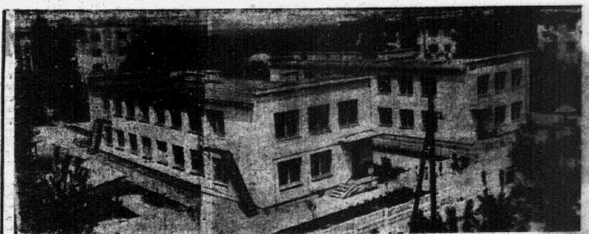

Шерагара шерага хозлуш йоагIа Грозный. Хозъяьй город укх деношка Старопромысловски районе «Березка» яхача тикана юххе хьайийллача 140 моттиг йолча № 109 йолча берий бешо а. Эггара зIамагIа бараштa из совгIат кийчдаьраш СМУ-8 гIишлошъераш ба. Берий беш болх бе йолленнача хьалхарча дийнахь денз дика вIаштIехьбаьккхаб укхаза болх. Коллектива юкъера дукхагIа бола болхлой медицински педагогически образовани йолаш ба. ХIаьта берий беша заведующи йолча В. Е. Данилко педагогически балха 20 шу стаж я.

СУРТА ТIА: керда хьалъяьча берий беша здании, хIаьта цу чу дахаш дола бераши (зизашта хий тохаш да уж).

С. ХАКИЕВА сурташ.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХЛОЙ СЕМИНАР

Самашкийнах КПСС Ачхой-Мартана райкоме юкъхьанцарча партийни организацеши секретараш семинар хилар. Укхаза гулбеннарашта кхо доклад йир.

«КПСС XXIV съезда материалаш Iомаярахи цунца дувзаденнa партийни организацешта хьалхашка латтача декхарехи» доклад йир парте райкома агитацеи пропагандан отдела заведующе Ш. Х. Эдильсултанова, «Района юкхьанцарча партийни организацеша къахьегама социалистически дисциплина кхоачашъярах» доклад йир района прокурора А. В. Гадуева, «Кагирхошта юкъе беш бола оборонно-массовни спортивни болх тоабара парторганизацешта хьалхашка аттача декхарех» яр района военкома А. А. Станишевске яь доклад.

Съезда материалаш наха юкъе йоаржаяра опыт дIа-юха эцаш къамаьлаш дир цига «Самашкинский» совхоза парткома секретара В. В. Смирнова, консервни завода юкхьанцарча парторганизаце секретара Н. А. Астеребинова, кхычар.

С. СУЛТАНГИРЕЕВ.

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЕШ

ДЕКХАРА ТЕШАМЕ ВОЛАШ

Гор. Грозне чурча гIулакхий Старопромысловски отделе болх беш ва милице сержант Милюхин Василий Васильевич. Эггара хьалха цунца нийсвеннaчун а эггара хьалха цунца къамаьлаш даьчун а чIоагIа безам тIабодаши дег чу вужаши ва из. Тешаме, культурни, сабаре, цIена дог-уйла долаш саг ва из.

1965 шера венав Милюхин Василий Васильевич милице балха. Милице балха валехьа Советски Эскаре гIулакх деш, Ростовски областа шахте проходчикалла болх беш хиннав. Цу деррига халача балхаша новкъостал даьд цунна атта йоаца общественни порядок лораечун професси Iомае.

Шийх лаьца дукха дувца догдоагIаш вац Василий Васильевич. Цун дика мел дола гIулакхаш цун новкъосташкареи отдела кулгалхошкареи ха дезаш хул.

Дика гIулакх дарах республика чурча гIулакхий министреи отдела кулгалхошеи денна 8 совгIат да цун. Милицейски денала эггара доккхагIдолча совгIато — «Милице отличник» яхача знако яккха а йоагIаш сийрдаьккхай цун форменни китель.

«Ший декхараш дика кхоачашду нов. В. В. Милюхина. Общественни порядок телхаераша принципиальни ва. Малараш тIехдаьхаи кагий хулиганал леладаьи бIаь гаргга саг ва цо ше отделе воалаваь. Дисциплина йолаш, цIенеи формагIеи барзкъа дувхадеш ва. Политически кхетам лакха ба. Хьинаре дакъа лоац шоай коллектива общественни вахаре», — ишта я цунна отдела кулгалхоша енна характеристика.

Бакъдар аьлча, ба а ба дукха Василий Васильевича хьалийца зуламхой.

Ераш да хIара денна беча балха тIа цунна карагIдийннача дукхача дикача гIулакхех цхьадараш:

— Цкъа, из хьожаш волча участке — Пролетбата цIерагIча культура ЦIагIа халхараш долча хана дукхха нах вIашагIлаташ моттиг нийсъеннай. Малар менна вола массехк зIамига саг даьха урсаш бе а доахкаш кагийча наха етташ хиннаб. Чов яра кхерам шийна тIалаттaшехьа а, милице сержанта В. В. Милюхина вIашкагIкъоастабаьб летараш, хIаьта из дов гIоттадаьраш хьа а лийца, царгара урсаш хьадаьхад. Денал долаши ший де дезар фуд довшш хиларах, къонахчал гойтарах Милюхина чурча гIулакхий министра приказагIа совгIат деннад.

ХIаьта цхьаькха цхьа дика гIулакх ер да.

— Цхьан Iан бийсанна зуламхоша тика чIега боха а баь, цу чура продукташи лотерейни билеташи дихьад. Малаш ба ца ховш бола зуламхой хьалахара оарцагIъяьккхай чурча гIулакхий Старопромысловски отдела ерригa личнн состав. Общественноста юкъе дика актив йолаш, района баха нах дика бовзаш волча милице сержанта гучадаьннад хIамаш йихьараш кхувш боагIа кагий нах хилар. Лер керда йолча ханна тувла ца йолийташ тIакхерах пун вIаштIехьдаьннад дегабуам бераш бокъонца хьагучабаха а царга мукIарал дайта а.

Уж да милице сержанта, милице отличника Василий Васильевич Милюхина хIара деннарча вахаререн балха тIареи алхха массехк дика гIулакх.

Советски милице 53 шу дизара сийна лелаяьча социалистически яхье толамаш дахарах чурча гIулакхий Старопромысловски отдела милице сержанта В. В. Милюхина 1970 шера Нохч - ГIалгIай МВД дикагIа вола милиционер лаьрхIав.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,
Нохч - ГIалгIай АССР МВД инструктор.

Кузиков Юрий — РСФСР чемпион

Грозненски шахматни клубе кхойтталагIча турапа чакхъяьлар эрсий шашкаех ловзара. РСФСР чемпионат. Турнира хIара лоархIаме йола тIеххьара тур хиннача дийнахь, хьалха латта бархI шашист ловзача зIамигача зале дукха нах гулбеннабар. СССР мастералла кандидат вола В. Ильин (г. Свердловск) чIоагIа духьалъэттар турнире хьалхарча моттигерча Ю. Кузиковна (г. Горький). Уж шиъ цхьаккха а кот ца воалаш лайзар. Цу тайпара цхьаккха а кот ца воалаш лайзар СССР спорта мастераш Э. Цукерники Л. Портнойи (г. Горький); гроссмейстер Н. Абацневи спорта мастер Т. Шмульяни (г. Таганрог).

Яхьий тIеххьарча дийнахь а толам боаккхабализар вай республика спортсменашка. О. Нелепин эшавир Саратоверча О. Кабакова, А. Михин—П. Дашкова (г. Егорьевски), Н. Арутюнов — В. Акимова (г. Таганрог), С. Пашанов—И. Сотникова (Краснодарский край). Цхьаккха а кот ца воалаш лайзар В. Гандулаев, Л. Макаров, А. Григорьев.

Цу тайппара, турнире хьалхара моттиг яьккхар цIаккха а ца ийшача математикан кибернетикан г. Горькерча Iилма - тоххама института воккхагIа волча Iилман болхлочо Ю. Кузикова. Цун 9,5 очко я. ШоллагIча моттиге ва г. Горькера М. Юдин, кхоалагIча —Москвера гроссмейстер Н. Абацнев.

Чемпионат торжественно дIакъовлача дийнахь керттерча судахочо М. Жаворонкова (г. Грозный) дIакхайкайир яхьашка дIакъа лаьцача 100 спортсмена результаташ. Цул тIехьагIа лаьрхIа дола маьхе совгIаташ делар виъ спортсмена.

В. ЖУК - ТРИППОЛИТОВ.

Къонахчал, майрал

Малав ца ховш вола зуламхо «Юность» яхача кинотеатра юххе чура ахча лочкъадар духьа телефон - автомат йоха а яь, ведда дIаваха в. Сихха оарцагIа а ваьнна милиционера З. А. Никаева чакхдаьха гIулакхаш бахьан долаш лоацчача хана зуламхо хьалаьцав.

Из хинна хиннавар халкъа судо чувоаллаш яккха 4 шу ха теха вола гражданин Мордухович.

Зуламхо сихеи говзеи хьалацарах милиционера З. А. Никаевна Нохч - ГIалгIай АССР чурча гIулакхий министра приказагIа ахчан премии еннай.

* * *

Малаш ба ца ховш вола кхо зуламхо цIагIара хIамаш яхьа дагахьа бийсанна город Грозне вахача гражданина Д. цIагIа чуийкхав. Фусам да зуламхой хьалувца гIертача хана цунна кертах, юкъа тIа хIама теха чов а яь, байдда дIабахаб. Зуламхой лаха оарцагIъяьккхай республикерча МВД горрайорганий ерригa наряд. Зуламхой лера цу сахьате тIа а кхийна, милице воккхагIволча лейтенанта Г. П. Токарева, дукха ха ялалехьа хьалийцаб уж. Зуламхой хIанз уголовни бехктокхамe озаш ба.

Денал, къонахчал, майрал гойтарах милице воккхагIволча лейтенанта Г. П. Токаревна республика чурча гIулакхий министра приказагIа совгIат деннад.

* * *

Грозненски аэропорта районе зуламхоех 5 саг гражданина П. йийтта а йийтта бовда бенна хиннаб. Милице сержант нов. У. Идрисови аэропорта болхлойи сихха оарцагIбовлар бахьан долаш беррига зуламхой хьалийцаб. Хьалувцача хана юха лата а кийча болаш хиннаб уж. Зуламхой хIанз уголовни бехктокхамe озаш ба.

Зуламхой хьалувцача хана денал, къонахчал, майрал гойтарах милице сержанта Идрисов Iусмана, Ленински РОВД милиционера Нохч - ГIалгIай АССР чурча гIулакхий министра приказагIа Сийлен грамота еннай.

Д. БОРИСОВ.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ХАЛКЪИЙ КХЕРАМЗЛЕН ГIУЛАКХА

Дунен халкъашта юкъерча шеррача общественносто чIоагIа уйла тIаяхийта ювц Тбилисе къамаьл деча хана КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева хьакхайкаяь Центральни Европера терзашпара низаши герзаши кIезиглара дешах йола советски предложенеш. «Пэтриот» яхача индийски газето, масала, «дунен халкъашта юкъера гIулакхаш унахцIенача хьала тIа оттадарен керда тIом хилара кхерам дIабаккхареи даькъе дIахо лоархIаме гIа баккхар» а лоархIаш мах бу Л. И. Брежнева даьча къамаьла. Керда советски инициатива дIа-юха а эцаш чуийнна ювц малхбузехьарча дипломаташтеи правительственни деятелаштеи юкъе а. Франс Пресс агентства беча хоамагIа, экономически проблемаш ювца аьнна Париже гулбеннача малхбузеневропейски итт мехка кхыча мехкашцарча гIулакхий министраша а ишта бийцар «Центральни Европера герзашпара низаши герзаши кIезигдара хьакъехьа переговораш дIайолаяра Л. И. Брежнева баь тIахьехам». Агентства белгалдоаккх, цу хана цар «Л. И. Брежнева инициативана шоаш раьза хилар хьакхайкадаь» а «дикача гIулакха юхьиг» санна из лаьрхIа а хилар.

Цу хана кхыметтел США правительства а мукIарал де дийзар, керда советски предложени боккхача лоархIаме хилара. Паччахьалкхен департамента викало хьакхайкадаьд, из лаьрххIа Iомаеш хилар.

Советски предложенеш деррига дунен тIа хьаллоацаши къоабалъеши я тайп - тайпара общественни строяш йолчи паччахьалкхенашта юкъера гIулакхаш вай мехко массаза а машаре лахара принципий ларда тIа леладендаь хувцалургбоацаш бола из никъ бакъбир КПСС XXIV съездо а. Из беркатеи лоархIамеи хилар цIаькха а хьакъехкар Канада премьер - министра П. Э. Трюдос хIанз Советски Союзе енача визито а.

Корта болаш а доттагIал тIехьа а переговораш яр бахьан долаш Москве кулгаш яздаьд консультацей хьакъехьарча советско -канадски протокола. Советско - французски протоколал тIехьагIа из цу тайпара шоллагIа документ да кхыча общественни системах болча мехкаца оттадаь. Протокола тIа оттадаьд юкъ-юкъе вIашагIбеттабалара наькъаца дунен халкъашта юкъерча лоархIамерча проблемайи шин оагIорахьарча гIулакхех долча дешайн хьакъехьа еш йола консультацеш шеръелгеи кIоаргъелгеи.

МИЛЛИОНИЙ ОАЗ

Диъ дийнахь цIена дог-уйла долаш болча наьха уйлаш социалистически Венгре столицагахьа Будапештагахьа йийрза лаьттар. Укхаза гулбеннабар 124 мехкарча машара тIехьарча къовсамхой сийлахь-доккхача эскара викалаш. Ишта дукха викалаш вIашагIкхийтта форум машара тIехьарча болама исторена хIанзалца яйзац. Деррuгдунен Машара Совета будапештски Ассамблея делегаташа къамаьлаш дора дунен халкъашта юкъерча 30 совгIча къамий 200 организацей цIерагIа.

1969 шера берлински Ассамблей хиннaчул тIехьагIа дIаяхача юкъагIа шоаш чакхдаьхача гIулакхий итогаш еш шоаш болаш, машара тIехьа латтарий курра белгалдаккха йиш хилар, шоай боламо доккхий толамаш даьхалга, къовсамхой мугIараш дийба а цар авторитет лакхъенна а хилар. Машари къамий лоIами бахьан халкъаша лоаттабеча къовсаме лоархIаме дакъа лацар да вIашагIкхийттача Штаташта шоашта чухьа американски правительства агрессивни политикана духьала антивоенни болам шерра баржар, Индокитая халкъий бакъ гIулакх деррuгача дунен тIа тIа тIа чIоагIагIа хьаллоацаш хилар.

ЧIоагIа деган гIоздаьнеи массава а раьза волаши Будапеште тIанийшар машар, къамий лоIам бахьан долаш, империализманеи тIемаи духьала лоаттабеча къовсаме шоай низаш вIашагIтохара деррига халкъаш, дика уйла йолаш бола беррига нах тIахьехаш йола манифест. Цул совгIа, къоабалйир Индокитая халкъий къовсамцарча солидарноcта хьакъехьарча, Гаргарча Малхбоаленерча гIулакхий хьакъехьарча, Европерча коллективни кхерамзлен хьакъехьарча къаьст - къаьстача дешаехи дунен халкъашта юкъерча вахара кхыча актуальни проблемаехи йола массехк лоархIаме резолюци.

Машара тIехьарча къовсамхой форуме дакъа лаьцараша раьза хинна бакъдир кхерамзлени цхьана гIулакхаш леладарен дешаех лаьца ерригача Европа юкъара совещани гулъяра идея Европа халкъаша меттел, машар лоаттабарен чIоагIбарен хьашташ деза долаш мел бараша а тIа - тIа дукхагIа кхетадеши хьаллоацаши хилар.

ЦIАЬКХА А КАПИТАЛА ХIАМА ТОХАР

Прогрессивни эргалонаш яра даькъера ший программа кхоачашъеча юкъагIа кхы пхьаькха а лоархIаме пхьа решени тIанийцай Инде правительства. Деле кепате ха арадаьккхача президентски декрета тIа хьакхайкадаьд, ерригa а лаьрхIача 2.400 миллион рупе маьхa капитал а йолаш йола 64 индийски 42 кхыча мехкийн страховой компанеш паччахьалкхен тIахьожама кIал йолхаш хилар. Мехкарча деррига страховой гIулакха национализаци ярах йола законопроект хIанз эггара хьалха хулача парламента сессе дIачулургья.

Из гIулакх боккха экономически политически лоархIама болаш да. Прогрессивни индийски кепайоазоно белгалдоаккх, экономика даькъера паччахьалкхен позишеш цо чIоагIъеши мехкара валюта дIаахарпа лоаттабеча къовсаме цунах эффективни средство хургIолаши хилар. «Индира Ганде правительства, — язду «Нэшнл геральд» яхача газето, — кхы цхьаькха а лоархIаме цхьа гIа баьккхаб Индийски къаман конгресс яхача парте бомбейски съездо чIоагIъяь итт пунктах латташ йола программа кхоачашъярга бодача новкъа гIолла».

Страховой гIулакха национализаци яра хьакъехьа правительства яьча решенена чIоагIа духьалдаьлар Индера деррига реакционни низаш. Цхьабакъда, хIанз могаргдац царна банкашта национализаци яьчул тIехьагIа вIашагIтоха цар низ кхаьчар санна йола чIоагIа оппозици вIашагIтоха. Цу хана, шун доалахьа мел дола хIама дIадоаккхаргда яхаш шоашккара хьадага а лувцаш дувцача хабарашна кхера а баь, ахархойи кагий хьаццараши шоашкахьа бахa а парламентерча шоай чIоагIача позицех кор гIортолга а еш, И. Ганде правительство дIаяккха а дага хиннадар аьттехьара низаш.

Цхьабакъда, индийски халкъо кхетайир реакце бIеха уйлаш. Дукха ха йоацаш хиннача парламентски хоржамашка до меттайоагIаргйоацача йоаккхаш эшайир монополисташа, хьалха хиннача князаша, хIаьта ишта Малхбузехьарча империалисташа шоаш хьаллоацаш хиларах ког гIортолга еш хиннача аьттехьарча партей союз, прогрессивни низий йоккха котало яьккхар. Из бахьан долаш торо хилар Индира Ганде правительства программа кхоачашъяра наькъа тIа керда гIа баккха.

ЛАОСА ПАТРИОТИЙ ТОЛАМАШ

Лаоса патриотически низаша керда лоархIаме толамаш даьхад шоай дахе мукъаяккхар духьа лоаттабеча къовсаме. Американски авиаце мехка кIирьяь чуетташ бомбаш йоллашехьа а, лаосски патриоташа йоккхий котало наш яьхай стратегически гIулакхашка диллача лоархIаме йолча Боловен яхача плато. Патриотически фронта бIуво 19 мае низ болаш хIама а теха хьалаьцай город Хуаконг — КъулбеххьеиЛаосера юххейиса моастагIчун чIоагIалон пункт. Шин кIирагIа баьча тIем тIа чуийтай 8 самолети вертолети, тIема юкъера баьхаб моастагIчун 1000 гаргга салтий, Iаламате дукха тIема гIирс хьабаьккхаб.

Патриотий йоккхача коталоно дикка хIама техай Индокитая цу районера агресси шерье лаьрхIача американо - сайгонски планашта. Укх шера феврале - марте духхьал уккхаза гIолла шерра моттиг дIалоацаш чу ма енаярий Женевски соглашенеши Лаоса нейтралитети толхаяь йола американо - сайгонски ваенщина.

Франс Пресс агентства белгалдоаккх, патриоташа мукъаяьккхача городе Хуаконге самолеташ гIувтта - Iохувша йоккха полоса хилар. Ишта цига хиннай ЦРУ цхьа эзари ах эзари болхло чу а волаш йола США Центральни разведывательни управлене лоархIаме база а. Кхетадеш да, цу стратегически чIоагIалон пунктах яларо американо - сайгонски интервентий агрессивни планаш цIенхаштта кегаяь хилар.

ТIем тIа моастагIчоа хIамаш а етташ, лаосски патриоташа цунца цхьана тIагIертта къовсам лоаттабу политически средствашца мехка машар юхаоттабар духьа. Индокитая халкъаша чIоагIа могаю лаосски проблема машара наькъаца къоастаяра хьакъехьа кхы тIа а предложенеш еннача Лаоса Патриотически фронта керда лоархIаме инициатива. Эггара хьалха боаккха гIа а лоархIаш цу предложенеша оттадаьд Лаосера США интервенци агрессии соцаелга. ДIахо США-с чуетта бомбаш сацийтачул тIехьагIа Лаосе цу сахьате сопаргба тIом, хIаьта цу гIулакхаца хьашт долаш йолча лаосски оагIонаша дувцаргда ханна йола коалиционни правительство вIашагIйоллараx дола дош.

«Патет - Лао оаз» яхача радио комментарешка йоах, патриотически низий кулгалхочо принца Суфанувонга дукха ха йоацаш цIаьхха а ший къаьстта викал вахийтав Лаоса столице Вьеттьяне керда машара предложенеш принцига Суванна Фумага дIаяла.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, дукхагIча даькъе йоачан а йоалаш, малхбузехьара гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 23 — 28, Грозне 26 — 28 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. Кхоанен ломмен кIезиг-дукха, цкъаза нонагIо морхаш а йолаш, дукхагIча даькъе йоачан а йоалаш, хаьда лостам боацаш, гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 11—16, деношка 24 — 29 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

Хьажа, ладувгIа

25 май.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

17.10 — Бераштa. «Петя—чарахье» яха «Стремянкеи Макарони будках яишта даьлар» яха мультипликационни фильмаш. 17.30 — Миллионни ленински университет. Хьаштий общественни фондаш дегIаяххара а советски халкъа хьал-тоовлакхъяра болча цар лоархIама а хьакъехьа КПСС XXIV съезд. 18.00 — Кердадараш. 18.05 — Чехословацки телевидене программа. 19.20 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай эрсий меттала). 19.40 — Шоана: бераш. 19.50 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.00 — «Дезала ираз»; яха художественни фильм. 21.30 — Чехословаке искусства мастерий концерт. 22.00 — Социализма дуне.

РАДИО:

6.30 — Юрта Iуйре: (эрсий меттала) 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.30 — «Грозненский рабочий»; «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Нохч-гIалгIай ашарий концерт (гIалгIай меттала). 9.00— Москва. 16.00—Передачай программа. 16.05 — КПСС XXIV-ча съезда сотдамаш кхоачашде. КПСС Шелковской райкома секретара Самарске къамаьл (эрсий меттала). 16.35 — Ашараш. 16.45 — Пятилетка хьалхара шу. Промышленноста болхлошта (нохчий меттала). 17.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.15 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — Москва. 18.10 — Къахьегама ди дIедаьнначул тIехьагIара концерт: (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, (11 3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ02330. Заказ № 4994.